

**SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN EMPATİ DÜZEYLERİ
İLE SPORTMENLİK BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN FARKLI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

Kadir KAYA

Yüksek Lisans Tezi

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

Doç. Dr. ÖNER GÜLBAHÇE

AĞRI-2024

(Her hakkı saklıdır.)

T.C.
AĞRI İBRAHİM ÇEÇEN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
BEDEN EĞİTİMİ VE SPOR ANABİLİM DALI

Kadir KAYA

**SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN EMPATİ DÜZEYLERİ
İLE SPORTMENLİK BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN FARKLI
DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

TEZ YÖNETİCİSİ

Doç. Dr. ÖNER GÜLBAHÇE

AĞRI-2024

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim-Öğretim ve Sınav Yönetmeliğine göre hazırlamış olduğum “SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN EMPATİ DÜZEYLERİ İLE SPORTMENLİK BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ” adlı tezin tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin kâğıt ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili maddeleri uyarınca gereğinin yapılmasını arz ederim.

- ☐ Tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim sadece Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin 1yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin tamamı her yerden erişime açılabilir.

27/02/2024

Kadir KAYA

TEZ KABUL VE ONAY TUTANAĞI
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Doç Dr. Öner Gülbahçe danışmanlığında, Kadir Kaya tarafından hazırlanan bu çalışma 13/02/2024 tarihinde aşağıdaki jüriler tarafından. Anabilim Dalı'nda .Yüksek Lisans tezi olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Prof. Dr. Erdoğan TOZOĞLU

İmza:

Jüri Üyesi : Prof. Dr. Gökhan BAYRAKTAR

İmza:

Jüri Üyesi : Doç. Dr. Öner GÜLBAHÇE

İmza:

Yukarıdaki imzalar adı geçen öğretim üyelerine ait olup;

Enstitü Yönetim Kurulunun .../.../20.. tarih ve / nolu kararı ile onaylanmıştır.

.... /...../.....

Prof. Dr. İbrahim HAN

Enstitü Müdürü

TEZ ETİK VE BİLDİRİM SAYFASI

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Empati Düzeyleri ile Sportmenlik Becerileri Arasındaki İlişkinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi” başlıklı tezimin tamamıyla kendi eserim olduğunu ve alıntı yaptığım her yerde kaynak belirttiğimi beyan eder, tezimin basılı ve elektronik kopyalarının Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü arşivlerinde aşağıdaki şartlarda muhafaza edilmesine izin verdiğimi kabul ederim.

Lisansüstü Eğitim-Öğretim yönetmeliğinin ilgili hükümleri gereği işlemin yapılmasını arz ederim. Tezimin bütünü herkesin erişimine açıktır.

27 / 02 / 2024
Kadir Kaya

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vii
ABSTRACT	viii
ÖNSÖZ	ix
TABLolar LİSTESİ	x
ŞEKİLLER LİSTESİ	xii
SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ	xiii
BİRİNCİ BÖLÜM	1
1. Giriş	1
1.1. Tezin Amacı	1
1.2. Tezin Araştırma Problemi/Problemleri	2
1.3. Tezin Araştırma Sorusu	2
1.4. Tezin Hipotezi	3
İKİNCİ BÖLÜM	5
2. KURAMSAL ÇERÇEVE	5
2.1. Sportmenlik	5
2.2. Sporda Amatörlük ve Profesyonellik	6
2.3. Sportmenlik Becerileri	7
2.4. Bireysel Sporlar	9
2.5. Takım Sporları	10
2.6. Sportmenlik Kavramı	10
2.6.1. Sportmenliğin alt boyutları	18
2.6.2. Sportmenlik dışı tutum ve davranışlar	18
2.7. Empati	20
2.7.1. Empatinin gelişimi	21
2.7.2. Empatinin faydaları	23
2.7.3. Empati ve spor	24
3. YÖNTEM	26
3.1. Araştırma Modeli	26
3.2. Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu	26
3.3. Veri Toplama Araçları	26
3.4. Çalışmanın Güvenirliği	27

3.5. Verilerin Analizi.....	28
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	31
4. BULGULAR.....	31
BEŞİNCİ BÖLÜM	48
5. TARTIŞMA VE SONUÇ.....	48
5.1. ÖNERİLER	54
KAYNAKLAR	56
EKLER.....	64
Ek 1. Etik Kurul Kararı	64
Ek 2. Anket Formu	65

ÖZET

SPOR BİLİMLERİ FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN EMPATİ DÜZEYLERİ İLE SPORTMENLİK BECERİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN FARKLI DEĞİŞKENLER AÇISINDAN İNCELENMESİ

2024, 82 sayfa

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Öner GÜLBAHÇE

Amaç: Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati düzeyleri ile sportmenlik becerileri arasındaki ilişkinin sportif aktivite ve farklı değişkenler açısından incelenmesidir.

Materyal ve Metot: Araştırma ilişkisel tarama modelinde tasarlanmış spor bilimleri fakültelerinde 2023-2024 öğretim yılında öğrenim gören 705 öğrenci araştırma grubunu oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama aracı olarak “Kişisel Bilgi Formu”, “Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği” ve “Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin analizinde öncelikli tanımlayıcı istatistikleri hesaplanmış ve normal dağılım gösterdiği tespit edilmiştir. Normal dağılım sergilemesinden dolayı parametrik testlerden t-testi, ANOVA analizleri ve korelasyon testleri uygulanmıştır. Verilerin iç tutarlık değerlerinin incelenmesi amacıyla Cronbach’s Alpha analizi uygulanmıştır. Gruplar arasında anlamlı farklılığın tespit edilmesi amacıyla Tukey çoklu karşılaştırma testi uygulanmıştır. Sonuçlar $p<0,050$ anlamlılık düzeyine göre değerlendirilmiştir.

Bulgular: Analizler sonucunda, öğrencilerin empati düzeylerinde cinsiyet, öğrenim görmekte olduğu bölüm ve sporculuk sürecinde ceza alma durumlarına göre aralarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Çok boyutlu sportmenlik yönelimlerinde cinsiyet, yapmakta oldukları spor türü ve sporculuk sürecinde ceza alma durumlarına göre aralarında anlamlı farklılık tespit edilmiştir. Katılımcıların empati düzeyleri ölçeği alt boyutları ile çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği alt boyutları arasında pozitif yönde ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Sonuç: Öğrencilerin sportmenlik ve empati düzeylerini artırarak sporculuk ve mesleki hayatlarını olumlu yönde etkileyecek alanlar üzerine üniversitelerde oluşturulacak eğitim programları önerilebilir.

Anahtar Kelimeler: Empati, Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi, Spor ve Empati, Spor ve Sportmenlik.

ABSTRACT

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN SPORTS SCIENCES FACULTY FACULTY STUDENTS' EMPATHY LEVELS AND SPORTSMANSHIP SKILLS IN TERMS OF DIFFERENT VARIABLES

Thesis Advisor: Asst. Assoc. Dr. Öner GÜLBAHÇE

Objective: The aim of the research is to examine the relationship between empathy levels and sportsmanship skills of students of the Faculty of Sports Sciences in terms of sports activities and different variables.

Material and Method: The research group consists of 705 students studying in sports science faculties designed in the relational survey model in the 2023-2024 academic year. "Personal Information Form", "Empathy Level Determination Scale" and "Multidimensional Sportsmanship Orientation Scale" were used as data collection tools in the research. In the analysis of the data, primary descriptive statistics were calculated and it was determined that it showed normal distribution. Due to its normal distribution, parametric tests such as t-test, ANOVA analysis and correlation tests were applied. Cronbah's Alpha analysis was applied to examine the internal consistency values of the data. Tukey's multiple comparison test was applied to detect significant differences between groups. The results were evaluated according to the significance level of $p < 0.050$.

Findings: As a result of the analysis; A significant difference was detected in the empathy levels of the students according to their gender, the department they are studying in and whether they were punished during their sports career. Significant differences were detected in multidimensional sportsmanship orientations according to gender, the type of sports they do and whether they received punishment during the sports process. It was determined that there was a positive relationship between the participants' empathy levels scale sub-dimensions and the multidimensional sportsmanship orientation scale sub-dimensions.

Conclusion: Educational programs to be created at universities can be recommended on areas that will positively affect the sportsmanship and professional lives of students by increasing their sportsmanship and empathy levels.

2024, 82 pages

Key words: Empathy, Multidimensional Sportsmanship Orientation, Sports and Empathy, Sports and Sportsmanship.

ÖNSÖZ

Yüksek Lisans eğitimim boyunca, benden bilgi ve deneyimlerini sığarmayan, çalışmalarımın tamamlanabilmesi için her türlü şartı sağlayan vebana her zaman her türlü desteği sunan çok değerli danışman hocam Sayın Doç. Dr. Öner GÜLBAHÇE'ye ve Prof. Dr. Erdoğan TOZOĞLU'na teşekkürlerimi sunarım.

Eğitimim tüm süreçlerinde her türlü destekleriyle beni hiç yalnız bırakmayan aileme teşekkür ederim.

27/02/2024

Kadir KAYA

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Empati Düzeyi Belirleme ve Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutları Güvenirlilik Cronbach's Alpha değerleri.....	28
Tablo 2. Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutları Normallik Dağılımı	29
Tablo 3. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutları Normallik Dağılımı	30
Tablo 4. Cinsiyet Dağılımı	331
Tablo 5. Aile Yapıları.....	331
Tablo 6. Öğrenim Görmekte Oldukları Bölümler	332
Tablo 7. Spor Yapma Durumları ve Türleri	332
Tablo 8. Sportif Başarıları	333
Tablo 9. Sporculuk Sürecinde Ceza Alma Durumları.....	333
Tablo 10. Yaş ve Haftalık Spor Yapma Süreleri Ortalamaları.....	333
Tablo 11. Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutlarında Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	334
Tablo 12. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutlarında Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	335
Tablo 13. Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutlarında Aile Yapısı Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları.....	336
Tablo 14. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutlarında Aile Yapıları Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları.....	337
Tablo 15. Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutlarında Öğrenim Görmekte Oldukları Bölüm Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları	338
Tablo 16. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutlarında Öğrenim Görmekte Oldukları Bölüm Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları.....	339
Tablo 17. Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutlarında Spor Yapma Durumlar Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları.....	40
Tablo 18. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutlarında Spor Yapma Durumları Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları	41
Tablo 19. Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutlarında Spor Başarısı Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	42
Tablo 20. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutlarında Sportif Başarı Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	43
Tablo 21. Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutlarında Sporculuk Sürecinde Ceza Alma Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	44
Tablo 22. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutlarında Sporculuk Sürecinde Ceza Alma Değişkenine Göre t Testi Sonuçları	45
Tablo 23. Katılımcıların Yaş ve Haftalık Spor Yapma Süreleri ile Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutları Korelasyonları	46
Tablo 24. Katılımcıların Yaş ve Haftalık Spor Yapma Süreleri ile Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutları Korelasyonları	46

Tablo 25. Katılımcıların Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutları ile Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutları Korelasyonları	47
---	----

ŞEKİLLER LİSTESİ

SİMGELER VE KISALTMALAR LİSTESİ

F	: Tek yönlü ANOVA kritik değeri
p	: Anlamlılık Düzeyi
s	: Standart Sapma
SPSS	: Statistical Package for the Social Sciences
t	: Bağımsız gruplar arası t-testi kritik değeri
$\bar{x}$	: Aritmetik ortalama

BİRİNCİ BÖLÜM

1. Giriş

Empati kelimesinin genel geçer bir tanımı bulunmamaktadır. Kaynaklar empatinin tam olarak ne anlama geldiği ile ilgili değişik bilgiler sunmaktadır. Fakat kısaca özetlemek gerekirse; empati bir bireyin kendisini duygu ve düşüncelerinden soyutlayarak bir başkasının inançlarını, isteklerini ve özellikle duygularının farkına varabilme ve anlayabilme yeteneğidir. Kişi karşısındakini o kadar iyi anlar ki onun gibi hissetmeye başlar, kendini onunla özdeşleştirir (Ersoy ve Köşger, 2016). Gallo empatiyi 2 boyutlu bir olgu olarak ele almıştır. İlk boyut bilişsel (kognitif) boyuttur; yani empatik kişi karşısındakinin neler hissettiğini anlayabilmelidir (<https://kemalsayar.com/insana-dair/empati-nedir>).

Diğer boyut duygusal olandır; kişi karşısındakiyle duygusal bir paylaşım içine girer. Bunların yanı sıra bazı kaynaklara göre empatinin bu iki boyutu dışında bir başka gereği de kişinin duygularını anladığını ve paylaştığını karşısındakine gösterebilmesidir. Örneğin bir arkadaşımız kendini mutsuz hissettiğinde bizde ona göre kendimizi, sözcüklerimizi ayarlayıp ona göre davranmamız buna örnek olarak gösterilebilir (<http://en.wikipedia.org/wiki/Empathy>).

Empati kurmanın avantajları: İletişim becerilerinin içinde empati kurabilme önemli bir yer tutmaktadır. Çünkü insanoğlu duygularının fark edilme ihtiyacını çok derin olarak hissetmektedir. Empatinin yokluğunda insanların sizin ihtiyaç, duygu ve hislerinizi göz önüne bulundurma ihtimali azalmaktadır. Empati kurmanın kişiye kazandırdığı bazı avantajları şöyle sıralayabiliriz (Pala, 2008).

Sporda empati: sporla ilgi duyan ve sporla uğraşan bireylerin karşılıklı olarak duygu ve düşüncelerini Anlayabilmesi ve aktarabilmesidir. Empati, sporun birçok yönünde önemli bir rol oynar ve sporcular, takımlar, taraftarlar ve antrenörler arasında sağlıklı ilişkilerin oluşmasına katkıda bulunur (Dorak ve Vurgun, 2006).

1.1. Tezin Amacı

Bu araştırmanın amacı, spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati düzeyleri ile sportmenlik becerilerinin belirlenmesi ve farklı değişkenler açısından

farklılaşmanın ve ilişkinin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Çıkan sonuçlar doğrultusunda literatürde yapılan diğer çalışmalarla karşılaştırılarak öneriler sunulacaktır.

1.2. Tezin Araştırma Problemi/Problemleri

Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati düzeyleri ile sportmenlik becerileri arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi kapsamında, araştırma sürecinde yanıt aranacak alt problemler şu şekildedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin empati düzeyleri ve sportmenlik becerilerinde;

1. Cinsiyet
2. Aile yapısı
3. Öğrenim görmekte olduğu bölüm
4. Yapmakta olduğu spor türü
5. Sporculuk sürecinde ceza alma durumu değişkenlerine göre anlamlı farklılık var mıdır?
6. Yaş
7. Haftalık spor yapma süresi
8. Elde edilen en iyi sportif başarı ile empati düzeyleri ve sportmenlik becerileri arasında anlamlı ilişki var mıdır?
9. Empati düzeyleri ile sportmenlik becerileri arasında anlamlı ilişki var mıdır?

1.3. Tezin Araştırma Sorusu

Bu araştırmanın sorusu; “Spor bilimleri öğrencilerinin empati düzeyleri sportmenlik becerileri arasındaki ilişkinin belirlenmesi ve öğrencilerin empati düzeyleri sportmenlik becerilerinde değişkenler arasında (cinsiyet, aile yapısı, öğrenim görmekte olduğu bölüm, yapmakta olduğu spor türü ve sporculuk sürecinde ceza alma durumu) farklılaşma ve empati düzeyleri sportmenlik becerileri ile diğer

değişken (yaş, haftalık spor yapma süresi ve en iyi sportif başarı) arasında ilişki olma durumlarının belirlenmesine cevap aranmaktadır.

1.4. Tezin Hipotezi

Ho: Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati düzeylerinde ve sportmenlik becerilerinde cinsiyetler arasında anlamlı farklılık yoktur.

H1: Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati düzeylerinde ve sportmenlik becerilerinde cinsiyetler arasında anlamlı farklılık vardır.

Ho: Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati düzeyleri ve sportmenlik becerileri ile yaşları arasında anlamlı ilişki yoktur.

H1: Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati düzeyleri ve sportmenlik becerileri ile yaşları arasında anlamlı ilişki vardır.

Ho: Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati düzeylerinde ve sportmenlik becerilerinde aile yapıları arasında anlamlı farklılık yoktur.

H1: Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati düzeylerinde ve sportmenlik becerilerinde aile yapıları arasında anlamlı farklılık vardır.

Ho: Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati düzeylerinde ve sportmenlik becerilerinde öğrenim görmekte oldukları bölümler arasında anlamlı farklılık yoktur.

H1: Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati düzeylerinde ve sportmenlik becerilerinde öğrenim görmekte oldukları bölümler arasında anlamlı farklılık vardır.

.Ho: Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati düzeylerinde ve sportmenlik becerilerinde yapmakta oldukları spor türleri arasında anlamlı farklılık yoktur.

H1: Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati düzeylerinde ve sportmenlik becerilerinde yapmakta oldukları spor türleri arasında anlamlı farklılık vardır.

Ho: Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati düzeyleri ve sportmenlik becerileri ile haftalık spor yapma süreleri arasında anlamlı ilişki yoktur.

H1: Spor bilimleri fakóltesi öğrencilerinin empati düzeyleri ve sportmenlik becerileri ile haftalık spor yapma süreleri arasında anlamlı ilişki vardır.

Ho: Spor bilimleri fakóltesi öğrencilerinin empati düzeyleri ve sportmenlik becerileri ile elde ettikleri en iyi sportif başarıları arasında anlamlı ilişki yoktur.

H1: Spor bilimleri fakóltesi öğrencilerinin empati düzeyleri ve sportmenlik becerileri ile elde ettikleri en iyi sportif başarıları arasında anlamlı ilişki vardır.

Ho: Spor bilimleri fakóltesi öğrencilerinin empati düzeylerinde ve sportmenlik becerilerinde sporculuk sürecinde ceza alama durumları arasında anlamlı farklılık yoktur.

H1: Spor bilimleri fakóltesi öğrencilerinin empati düzeylerinde ve sportmenlik becerilerinde sporculuk sürecinde ceza alama durumları arasında anlamlı farklılık vardır.

Ho: Spor bilimleri fakóltesi öğrencilerinin empati düzeyleri ile sportmenlik becerileri arasında anlamlı ilişki yoktur.

H1: Spor bilimleri fakóltesi öğrencilerinin empati düzeyleri ile sportmenlik becerileri arasında anlamlı ilişki vardır.

İKİNCİ BÖLÜM

2. KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Sportmenlik

Sportmenlik spor etkinliklerindeki ahlaki tutumlarımızdır. Diğer bir ifadeyle Sportmenlik, bir spor müsabakasında oyunun kurallarına uymaktan da öte, disiplinli ve istikrarlı belli bir davranış tarzını sergilemek olarak bilinmektedir. Tabi ki sportmenlikte bazı özelliklere sahip olmak zorundadır. Bunları şu şekilde sıralayabiliriz (Özbey ve Güzel, 2009) (Elik, 2017).

Adil Oyun: Sportmenlik, adil bir oyun anlayışını temsil eder. Sporcular, kurallara uygun şekilde oynamalı ve haksız avantaj elde etmekten ve hile yapmaktan kaçınmalıdır.

Saygı: Sportmenlik, rakiplere ve hakemlere ve taraftarlara saygı göstermeyi içerir. Sporcular, rakiplerinin yeteneklerine ve çabalarına saygı duymalı ve rekabetin bir parçası olarak onları motive etmelidir. Aynı şekilde, hakemlere de saygılı davranmalı ve kararlarına saygı duymalıdır.

Centilmenlik: Sportmenlik, centilmenlikle ilişkilidir. Sporcular, agresiflikten kaçınmalı ve başkalarına zarar vermek yerine sağduyulu bir şekilde rekabet etmelidir. Maçın sonunda kazanan veya kaybeden olsalar bile, dostça davranışları sürdürmelidirler.

Dürüstlük: Sportmenlik, dürüstlüğü temsil eder. Sporcular, sahada veya oyunda yapacakları hataları kabul etmeli ve hile yapmaktan kaçınmalıdır. Dürüst davranış, sporun bütünlüğünü korur.

Takım Ruhu: Takım sporlarında sportmenlik, takım ruhunu güçlendirmeyi içerir. Sporcular, takım arkadaşlarına destek olmalı, birlikte çalışmalı ve takımın başarısı için çalışmalıdır. Bencil davranışlardan ziyade takımın çıkarlarını ön planda tutmalıdırlar.

Spor: Düzenli fiziksel aktivitelerin yapıldığı ve belirli kurallar çerçevesinde gerçekleşen etkinliklerin genel adıdır. Spor, hem bireysel olarak yapılabileceği gibi takım halinde veya rekabet içeren organizasyonlarla da gerçekleştirilebilir. Sporun faydaları ise şunlar olabilir (Baş, 2008).

- Spor düzenli olarak yapıldığında fiziksel sağlığı destekler. Kardiyovasküler dayanıklılığı artırır, kas kütlesini geliştirir, kemik sağlığını destekler ve vücut kompozisyonunu iyileştirir. Düzenli spor yapmak obezite, kalp hastalıkları, diyabet gibi sağlık sorunlarının riskini azaltır.
- Spor mental sağlığı destekleyen birçok fayda sağlar. Egzersiz, stresi azaltır, depresyon ve anksiyete semptomlarını hafifletir. Spor yapmak, endorfin salınımını artırarak daha iyi bir ruh hali ve genel bir iyilik hali sağlar.
- Spor yapmak, bağışıklık sisteminin güçlenmesine yardımcı olur. Düzenli egzersiz, vücudun enfeksiyonlara ve hastalıklara karşı daha dirençli olmasını sağlar.
- Spor, yaşam kalitesini artırır. Fiziksel yeteneklerin gelişmesi, enerji seviyesinin yükselmesi ve günlük aktivitelerin daha kolay gerçekleştirilmesi sağlanır. Spor yapmak, günlük yaşamda daha aktif olmayı teşvik eder ve yaşlanma sürecinde yaşam kalitesini yükseltir.
- Takım sporları veya grup etkinlikleriyle uğraşmak, sosyal bağları güçlendirir. Spor, arkadaşlık ilişkilerini, takım ruhunu ve dayanışmayı destekler. Aynı zamanda yeni insanlarla tanışma ve farklı kültürleri deneyimleme fırsatı sunar.
- Spor yapmak, disiplini ve özgüveni geliştirir. Düzenli olarak antrenman yapmak, hedeflere odaklanma, kendini motive etme ve zaman yönetimi becerilerini geliştirir. Ayrıca spor yapmak, özgüvenin artmasına yardımcı olur ve kişinin kendi yeteneklerine olan inancını güçlendirir.
- Spor, takım çalışması, strateji oluşturma ve hızlı karar verme gibi zihinsel becerilerin gelişmesine katkıda bulunur.

2.2. Sporda Amatörlük ve Profesyonellik

Amatörlük, sporcuların sporu bir hobi veya tutku olarak icra ettiği ve kazanç elde etmek amacı gütmeyen bir yaklaşımdır. Amatör sporcular genellikle gönüllü olarak sporla uğraşır, zamanlarının bir kısmını antrenmanlara ve müsabakalara ayırır.

Amatör sporcular genellikle kendi masraflarını karşılarlar ve sponsorluk veya maaş gibi finansal destek almadan sporu sürdürürler (Salici ve Çimen, 2021).

Profesyonellik ise sporcuların sporu bir meslek olarak icra ettiği ve genellikle kazanç elde etmek amacı güttüğü bir yaklaşımdır. Profesyonel sporcular, yeteneklerini ve becerilerini sergileyerek maaş, sponsorluk anlaşmaları, ödül paraları ve diğer gelir kaynaklarından kazanç elde etme fırsatına sahiptirler. Profesyonel sporcular, genellikle antrenmanlarına ve müsabakalara daha fazla zaman ayırırken, sporu yaşamlarının merkezi bir parçası haline getirirler (Salici ve Çimen, 2021).

Amatörlük ve profesyonellik arasındaki ayırım, sporun düzeyi, organizasyonu ve sporcuların gelir elde etme amacıyla nasıl ilişki kurduğuna bağlıdır. Örneğin, bazı sporlar amatör ve profesyonel seviyelerde ayrılmışken, bazı sporlar sadece profesyonel seviyede icra edilir. Sporcular, performansları ve hedefleri doğrultusunda amatörden profesyonel seviyeye geçiş yapabilirler, ancak bu genellikle belirli kriterlere ve gerekliliklere bağlıdır (Salici ve Çimen, 2021).

Amatörlük ve profesyonellik arasında yapılan ayırım, bazen finansal, bazen statüsel veya yasal faktörlere dayanabilir. Ancak her iki durumda da sporcuların tutkularını ve yeteneklerini icra etme şekilleri ve hedefleri farklılık gösterebilir (Salici ve Çimen, 2021).

2.3. Sportmenlik Becerileri

Spor tarihinin insanlık tarihiyle aynı döneme dayandığı öne sürülebilir. İnsanın diğerlerine karşı üstünlük sağlama arzusu, beden gücüyle rakiplerine karşı üstünlük kurma içgüdüsünü tetikleyerek, sporun temel amaçlarından birini oluşturmuş olabilir (Pepe ve ark., 2019). Spor, bireylerin kendi içsel karar ve mücadele yeteneklerini kullanarak başarı elde etmeyi amaçlayan, belirli kurallara dayanan düzenli faaliyetleri ifade eder. Bu faaliyetler, belirli bir zaman ve mekânda, farklı formlarda gerçekleşen ve belirli bir hedefe odaklanan bir organizasyon içinde, sporcu ya da bireyler tarafından yürütülen süreçleri içerir. Spor, çeşitli araçlar ve amaçlarla gerçekleştirilen, farklı şekillerde olsa bile belirlenmiş ve kabul görmüş kurallara bağlı kılınan, fiziksel aktivitelerin bir türüdür ve bu aktiviteler kondisyonu ve performansı arttırmayı hedefler (Biçer, 2007). Aynı zamanda spor, insanın doğasında var olan saldırganlık

eğilimine barışçıl bir çıkış sağlayarak, saldırganlık güdüsünün kontrol altına alınması için uygun bir rekabet ortamı oluşturur (İnal, 2003). Spor, sadece barışçıl, hoşgörölü, eşitlik ilkesine dayalı, disiplinli, ahlaki değerlere odaklanan bir etkinlik değildir; aynı zamanda hüznü, keder, stres gibi insan özelliğini taşıyan kavramları da içerir. Bu nedenle, spor insanın bütün varlığını etkileyen bir kavram olarak öne çıkmaktadır (Pehlivan ve Konukman, 2004).

Tarih boyunca gerçekleştirilen ilk sporlar, savunma ve saldırı amacı taşıdıkları için, bu eylemlerin doğrudan spor olarak kabul edilmediği bilinmektedir. Zira o dönemde sergilenen beceriler, spor kategorisine dahil edilmemekteydi. Bir becerinin spor olarak nitelendirilebilmesi için, yaşamsal kaygılardan uzak, serbest zaman dilimlerinde icra edilmesi gerekmektedir. Ancak, bu dönemde gerçekleştirilen beceriler, sporun temelini oluşturduğundan dolayı, bu faaliyetler genellikle "spora başlangıç" aktiviteleri olarak anılmaktadır (Dever, 2010). Spor, bireylere çeşitli beceriler kazandıran bir alandır; kişinin bilişsel, duygusal ve psikomotor becerilerini geliştirir ve günlük yaşamın bir parçası haline getirir. Sporun, psikolojik, sosyal, politik ve ekonomik boyutlarının zamanla bireylerin yaşamlarında daha fazla yer aldığı ve spor bilimlerinin öneminin arttığı belirtilmektedir. Toplumun önemli bir kesimi sporla ilgilenmekte ve bu ilgi, sporun bir bilim dalı olarak daha fazla araştırılmasını gerektirmiştir. Yapılan çalışmalar, spora duyulan ilginin toplumda önemli bir yer edindiğini ve spor bilimlerinin bu alandaki gelişmelere katkı sağladığını göstermiştir (Aracı, 1999).

Spor, bireyler arasında ve toplum genelinde sağlıklı ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunan, kurallara saygıyı öğreten ve sosyal barışa inanan bireylerin yetişmesine olanak tanıyan bir araçtır (Güven, 1999). Ekonomik ve sosyal kalkınmanın temel prensibi olan spor, ruh ve beden sağlığını geliştirmeyi, kişilik oluşumunu desteklemeyi ve karakter özelliklerinin gelişimine katkıda bulunmayı amaçlar. Aynı zamanda bireyler arasında, toplumlar arasında ve uluslararası düzeyde dayanışma ve kaynaşmayı teşvik eder. Spor, belirlenen kurallar çerçevesinde yapılan bedensel faaliyetlerin tümünü kapsayarak, mücadele etme, heyecan duyma, yarışma ve üstün gelme amacıyla gerçekleştirilen bir dizi hareket ölçüsünü içerir (Demirci, 2008).

Çocukluk dönemindeki oyunlar, temel etkinliklerin atıldığı önemli bir aşamayı temsil eder. Spor, çocukluk döneminde enerji birikimini atma işlevinin yanı sıra, çocukların aile dışındaki diğer kişilerle iletişim kurmalarına da olanak tanır. Aile içi ilişkilerde veya toplumsal çevrede zorluk yaşayan gençler, spor aracılığıyla rahatlamak ve dengeli bir kişilik geliştirmek konusunda destek bulmaktadır. Bu bağlamda, sporun her türlü etkinliğinde dinlenme, eğlenme ve rahatlama unsurları bulunmaktadır. Aynı zamanda, spor toplum içindeki entegrasyon ve dayanışma açısından kritik bir rol oynamaktadır. Sporun sağladığı fiziksel ve zihinsel tatmin imkanları, gelişmiş ülkelerde yaşayan bireylerin yaşam tarzlarında önemli bir rol oynamaktadır (Kat, 2009). Spor, toplumla etkileşim içinde olduğu sürece anlam kazanır ve bu etkileşim, sporun toplumsal süreçler üzerinden şekillenmesine olanak tanır. Spor, otonom bir şekilde ortaya çıkmaz; aksine toplumsal bağlarla ortaya çıkar, değişir ve tekrar form kazanır. Toplumsal açıdan sporun önemi, sosyal yapıdaki sorumluluk anlayışını güçlendirme, hoşgörü ve arkadaşlık gibi özellikleri destekleme, kişisel kontrolü sağlama, kurallara saygı gösterme, sağlıklı yaşama, ölçülü olma ve bireyin sosyal yapı içinde kendini tanımlama konularında ortaya çıkar (Ramazanoğlu ve ark., 2005).

Spor, bireyin doğal çevresini beşeri çevreyle uyumlu hale getirirken kazandığı yetenekleri daha da ileri taşıyabilen, kurallara göre gerçekleştirilen faaliyetleri ifade eder. Bu faaliyetler, bireyin boş zamanlarını değerlendirmeye yönelik, bireysel ya da grup halinde, araçlı veya araçsız olarak gerçekleştirilebilir. Aynı zamanda spor, sosyal özellik kazandıran, toplumsallaştıran, ruhsal ve fiziksel açıdan gelişmeyi destekleyen, rekabetçi ve dayanışma duygularını ortaya çıkaran kültürel bir olgu olarak da tanımlanabilir (Yetim, 2006).

2.4. Bireysel Sporlar

Tek kişilik mücadelelere dayanan spor dallarını ifade eder. Bu kategoride yer alan atletizm, taekvando, güreş, tenis, boks, judo, eskrim gibi sporlar, sporcuların rakipleriyle doğrudan mücadele ettiği ve sorumluluğun sadece bireye ait olduğu disiplinleri içerir. Bu sporlarda sporcu, kendi performansı ile başarı veya başarısızlığı belirleyen kilit bir faktördür. Bireysel spor yapan sporcular, takım sporlarına kıyasla daha fazla stresle karşılaşabilirler. Kendi başlarına çözüm üretme sorumluluğu,

sporcular arasında yalnızlık hissine neden olabilir. Günlük yaşamda karşılaştıkları zorlukları, müsabakalardaki gibi kendi çabalarıyla aşmaya çalışırlar (Kat, 2009).

Bireysel sporlar, sporcuların tek başlarına ya da bireysel olarak karşı karşıya geldikleri spor dallarını ifade eder. Bu kapsamda, karate, binicilik, okçuluk, jimnastik, judo gibi branşlar, bireyin kendi performansını sergilediği ve bireysel becerilerini geliştirdiği spor örnekleridir (Şahin, 2012).

2.5. Takım Sporları

İki veya daha fazla sporcu arasında yapılan sportif faaliyetleri içerir. Futbol, hentbol, basketbol, voleybol, rugby, su topu, buz hokeyi gibi sporlar bu kategoriye örnek olarak verilebilir. Takım sporlarında sporcular, ortak bir amacı gerçekleştirmek için birlikte çalışırlar. Aynı takımdaki sporcular, rakip takıma üstünlük sağlamak için birlikte mücadele ederler. Hedeflere ulaşmak için takım üyeleri arasında iletişim, planlama, karar verme ve çatışma yönetimi önemlidir. Fiziksel ve zihinsel dayanıklılık, takım sporlarında mücadele etmek için gereklidir.

20. yüzyılın ortalarından itibaren, özellikle futbol olmak üzere takım sporları, dünya genelinde insanların büyük ilgisini çekmeye başlamıştır. Günümüzde, dünya çapındaki en büyük spor organizasyonlarının genellikle takım sporlarına odaklandığını söylemek mümkündür. Olimpiyatlar ve FIFA Dünya Kupası gibi etkinlikler, dünyanın dört bir yanındaki birçok kesimden insan tarafından büyük ilgi ve dikkatle takip edilmektedir (Şahan, 2007).

2.6. Sportmenlik Kavramı

Spor, insanın tüm varlığına derinlemesine etki eden bir kavram olarak öne çıkar; barış, hoşgörü, mutluluk, disiplin, erdem, haz, sevgi, hukuk, eşitlik, hak ve saygı gibi insana yakışan değerleri içselleştiren bir etkinlik olarak öne çıkar (Pehlivan ve Konukman, 2004). Bu aktivite, birçok sosyal değerın oluşmasına ve sürdürülmesine katkıda bulunur. Spor, sporcuların belirlenmiş normlara uymayı öğrenmelerine yardımcı olmanın yanı sıra, müsabakalardaki kurallara uyarak kişiliklerini ve benliklerini oluşturlar (Aksoy ve ark., 2018).

Sportmenlik, genellikle sporun ilerlemesine büyük katkıda bulunan ve tarafsızlık, adalet, dürüstlük ve saygı gibi yaygın kabul gören değerleri korumayı amaçlayan bir değerler bütünüdür (Stornes ve Ommundsen, 2004). Bu kavramın temel hedefi, bireylerin evrensel ilkeleri sportif anlamda benimseyerek tutum ve davranışlarına yansıtmasını sağlamaktır (Tarakçıoğlu ve Doğan, 2013). Sportmenlik, yarışmanın temel hedefinin becerilerin kıyaslanması olduğu ve bu bağlamda rakiplere iş birliği ruhunun benimsendiği bir kavramdır. Spor katılımcıları, hakem hatalarını kabul edip etmemeye karar vermeli ve bu kararlar genellikle kuralların düzgün uygulanmamasından kaynaklanmaktadır. Özellikle kazanmanın önem kazandığı ve yarışmanın tansiyonunun yükseldiği durumlarda sportmenlik daha da önemli hale gelir. Sportmenlik, başarı stratejileri çerçevesinde etkin davranışlara odaklanmayı gerektirir (Cecchini ve ark., 2007). Sportmenlik kavramı, saha içindeki oyunu doğrudan etkilemenin ötesinde, spor eğitmenlerinin antrenmanlarda ve derslerde sadece spor becerilerine odaklanmak yerine, spor ahlakını ve genel ahlaki kuralları da öne çıkararak eğitim vermeleri gerektiğini vurgular (Gürpınar, 2009). Profesyonel bir futbolcu için doğru bir sportmenlik, maç öncesi, sırası, aralarında ve maç sonrasında sergilenen davranışlarla ilgilidir. Sportmen oyuncular, rakiplerine saygı gösterir, kurallara uyar, argo konuşmaktan kaçınır, başarılı bir hamle sonrasında rakibini tebrik eder ve kazanmanın yanı sıra kaybetmeyi de mütevazice karşılar (Loland, 2013). Spor müsabakaları esnasında sergilenen samimiyet, cesaret, sebat, kibarlık, iyilik, ortaklık ve cömertlik gibi niteliklerin tümünü içeren bir kavram, sportmenlik olarak adlandırılır (Koç, 2013). Bu anlamda, sportmenlik, sporun ahlaki yönünü oluşturan bir kavram olarak öne çıkar (Stornes ve Bru, 2002). Sportmenlik, enerjik rekabetçi oyunlarda sadece ne yapılması gerektiğiyle değil, aynı zamanda nasıl yapılması gerektiğiyle ilişkilidir. Bu, bir sporcunun bilmeden rakibini düşürdükten sonra elini uzatıp onun iyi olup olmadığını sormasını, zaman geçirmeye yönelik hareketlerde bulunan oyuncuları antrenörün uyarmasını, sporcuların hatalı kararları düzeltmelerini, rakibin sağlığı ve güvenliği düşünülerek davranmalarını ve kurallara kesin bir şekilde uyulmasını içerir. Bu davranışlar, sportmenlik kavramının örnekleri olarak gösterilebilir ve sporda etik değerlere saygının bir ifadesini oluşturur (Erdemli, 1996).

Sportmen davranış sergileme durumu, içsel bir davranış modeli olarak kabul edilir ve kötü düşünce ve eylemleri frenleme yeteneğiyle doğru orantılıdır.

Sportmenlik, bir dizi ahlaki kavramı içinde barındırarak, bireyin bu davranış ve tutumuyla somut bir şekilde ortaya çıkar (Koç, 2013). Sportmen birey, sadece spor organizasyonlarıyla sınırlı kalmayan, bunu bir yaşam felsefesi olarak benimseyen ve her fırsatta bu davranışı sergilemeye hazır bir düşünceye sahiptir. Günlük yaşamda "centilmen" olarak tanımlanan bu bireyler, diğer insanların özgürlük ve haklarına saygı gösteren, müdahale etmeyen, saygılı ve güvenilir davranışlar sergiler (Pehlivan ve Konukman, 2004).

Sportmenlik kavramı, bireyin onurlu bir yaşam için göz önünde bulundurması gereken tüm davranışları içerir. Bu kavram, sporun her alanında adil oyunun bir parçası olarak öne çıkar. Sporun genelinde, sevgi, saygı, iş birliği ve hoşgörü gibi olumlu davranışlar ön plandadır. Sporun, bireyin kişilik özelliklerini olumlu bir şekilde etkilemesi beklenirken, son zamanlarda toplumun ve sporun ahlaki değerlerine uymayan bazı davranışların öğrenildiği bir ortam haline gelmeye başlamıştır (Pehlivan ve Konukman, 2004).

Sportmenlik, spordaki ahlaki davranışları temsil eder ve her iki cinsiyetin rekabet gerektiren oyunlarda ne yapılması gerektiği değil, nasıl yapılması gerektiği ile ilgilidir. Örnek olarak, sportmence davranışlar şunları içerir: antrenörlerin zaman çalmaya yönelik davranışlardan kaçınmaları için oyuncularını uyarması, sporcuların rakibin güvenliğini düşünerek hareket etmeleri, sporcuların rakiplerini yanlışlıkla düşürdükten sonra onlara yardım etmeleri ve yanlış çalınan düdüklere düzeltmelerini istemeleri, aynı zamanda kurallara sıkı bir şekilde uymaları (Gürpınar, 2009). Sportmenlik, spordaki ahlaki davranışları temsil etmesine rağmen, bireyin rekabetçi müsabakalarda ne yaptığından çok, nasıl yaptığına odaklanır. Örneğin, antrenörlerin zaman çalmaktan kaçınması, bir oyuncunun rakibini yanlışlıkla düşürdüğünde elini uzatarak durumunu sorması, sporcuların yanlış kararları düzeltmeleri gibi davranışlar sportmenliği örnekleyebilir (Güllü, 2018).

Sportmenlik, normatif standartlarla ilişkilidir ve sporun sosyo-ahlaki davranışlarıyla özdeşleşerek, spor ruhuna uygun olan erdemli davranışları belirler ve bu davranışların nasıl uygulanacağını açıklar (Sezen Balçıklan ve Yıldırım, 2011). Erdem kelimesi, Türkçe'de genellikle ahlaki yücelik, iyi olma, yiğitlik, alçak

gönüllülük ve doğruluk gibi özelliklerin genel adını ifade eder ve bireyin ruhsal olgunluğunu anlatır (TDK, 2023).

Bazı araştırmalar, spora katılımın paylaşma ve iş birliği gibi olumlu davranışlarda azalma, saldırganlık ve agresiflik gibi zararlı davranışlarda ise artışa neden olabileceğini ortaya koymaktadır. Bu araştırmalarda, antrenörlerin sıklıkla sadece kazanmaya odaklanarak, sportmenlik ve ahlaki davranışları öğretme sorumluluğunu ihmal ettikleri belirtilmektedir. Spor, yapısal olarak toplumsal becerilerin geliştirilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu nedenle, antrenörlerin sporcuların bu becerileri kazanmasında önemli bir rolü olduğu vurgulanmaktadır (Madden, 2015).

Sportmenlik, ahlaki davranış ve etik ilkeleri benimseyerek, spora özgü evrensel kuralları dikkate alan bir davranış modeli bütününe ifade eder. Ancak, sportmen davranışları sergileyemeyen bireylere örnek olma yönü de bulunmaktadır (Gencheva ve ark., 2017). Spor organizasyonları içinde çeşitli görev ve sorumlulukları olan bireyler bulunmaktadır. Fair-play kavramı, her bireyin aynı amaca hizmet etmesi gereken bir ilkedir. "Takımınızı destekleyebilirsiniz, ancak bu size karşı takıma hakaret etme hakkını vermez" ifadesi, olması gereken durumu özetler niteliktedir (Tel, 2014).

Spor, aslında örnek davranış modellerinin yayılmasını ve benimsenmesini kullanarak gücünü artırmayı amaçlamaktadır. Ancak günümüzde, artan hedef kitleleri ve bütçesiyle birlikte "ne pahasına olursa olsun kazanma" kavramı öne çıkmaktadır. Kazanma hırsı, iyi niyetli olguların önüne geçmiş ve hatta daha da kötüsü, bu anlayış hedef kitleler tarafından benimsenmiştir (Yıldıran, 2005).

Keating'e (2007) göre, bireylerin sportmen davranış sergileyebilmek için birçok ahlaki tutumu benimsemiş olmaları gerekmektedir. Uluslararası Sportmenlik Birliği, çocuk oyunlarından uluslararası müsabakalara kadar geniş bir perspektifle sportmenlik ilkelerini geliştirmek amacıyla sekiz farklı prensip ortaya koymuştur Keating (2007);

- Kurallara uyun

- Takım arkadaşlarınıza bağılı kalın
- Kendinizi zinde tutun
- Öfke kontrolünüzü sağlayın
- Oyunda şiddetten uzak durun
- Galibiyetinizle övünmeyin
- Mağlubiyette yıkılmayın
- Sağlıklı bir vücut için sağlam ruhlu ve açık fikirli olun.

Sportmenlik, başarıya ulaşma çabaları sırasında adalet, dürüstlük ve kurallara saygı gösterme kararlılığını sürdürme anlamına gelir (Robinson, 2009). Feezell, bu kavramı, rekabet ve dürüstlük konusunda sorumluluk sahibi ve düşünebilen sporcuların özelliklerini ifade eder. Arnold'a göre ise sportmenlik, sportif faaliyetlere katılan sporcuların yaptıkları işe yüce gönüllülük, saygı, kibarlık, cana yakınlık, şefkat ve geleneğin bir parçası olma açısından nasıl yaklaştığını belirtir (Sezen Balçıkanlı ve Yıldırım, 2011). Sportmenlik davranışlarının sadece bireyin aldığı eğitimle değil, aynı zamanda kişilik ve kültür özellikleriyle de ilişkili olduğu vurgulanır. Bu nedenle, bireylerin sportmenlik davranışlarını teşvik etmek için kültürlerine ve kişilik özelliklerine uygun eğitimlerin verilmesinin önemli olduğu düşünülmektedir (Koç ve Güllü, 2017).

Sportmenlik, sporla ilgili eğitim veren kurumlar, okullar, toplum sporu ve boş zaman etkinlikleriyle ilgili programlar aracılığıyla öğretilmektedir. Bu değer, aile içinde atılması gereken temel bir yaşam disiplini olarak öne çıkar, Kayışoğlu ve ark. (2015), sportmenliğin okul sporlarının genel amaçlarını, çocuk ve gençlerde bedensel, ruhsal, tinsel ve toplum sağlığına duyarlılık kazandırmak ve bu değerleri benimsetmek olarak ifade etmiştir. Bu nedenle, sportmenlik sadece bir spor etkinliği içinde değil, aynı zamanda aile, eğitim kurumları ve toplum genelinde bir yaşam tarzı olarak geliştirilmelidir. Spor eğitimi, okullarda genellikle beden eğitimi ve spor dersleri aracılığıyla sunulmaktadır. Bu dersler, öğrencilerin spor bilinci edinmelerini ve sporda ahlaki ilkeleri benimsemelerini amaçlamaktadır. Beden eğitimi ve spor dersi öğretim

programı (MEB, 2018) incelendiğinde, programın özel amaçları arasında öğrencilerin "spor organizasyonlarına katılım yoluyla spor bilinci gelişmiş sosyal bireyler olarak yetişmesi" ve "başkalarının varlığını kabul ederek her zaman dürüst, saygılı ve adil oyun (fair play) davranışında bulunması, bunu alışkanlık haline getirmesi" gibi hedeflerin yer aldığı görülmektedir. Ortaöğretim beden eğitimi ve spor dersi öğretim programındaki kazanımlar göz önüne alındığında, spor ahlakı ve değerleriyle ilgili olarak belirtilen becerilerin öğrencilere kazandırıldığı belirlenmiştir (MEB, 2018);

- Belirli bir spor branşının kurallarını açıklar.
- Belirli bir spor dalının kurallarını pratikte uygular.
- Seçilen spor etkinliklerinde kontrollü davranış sergiler ve adil oyun ilkelerini anlatır.
- Seçilen spor etkinliklerinde dürüstlük ve adil olma prensiplerini ifade eder.
- Seçili spor etkinliklerinde takım ruhu konusundaki aktiviteleri gerçekleştirir.
- Seçilen spor etkinliklerinde empati kurarak hareket eder ve duygusal anlayışı gösterir.
- Seçilen spor etkinliklerinde arkadaşlık ve dostluk prensiplerine uygun davranır.
- Seçilen spor etkinliklerinde rekabet ve iş birliği içinde bulunur.
- Seçilen spor etkinliklerini sorumluluk alarak uygular.
- Seçilen spor etkinliklerini yardımlaşarak uygular ve iş birliği yapar.
- Sporda erdemlilik kavramını tanımlar.
- Sporda adil oyun kavramını ifade eder.
- Spor kültürünü edinme açısından sporda "adil oyunun" önemini vurgular.
- Spor ve ahlak arasındaki ilişkiyi anlatır.

- Sporda ahlaklı olmanın gerekliliğini dile getirir.
- Dopingin sporcular üzerindeki olumsuz etkilerini belirtir.
- Sporda dürüst olmanın gerekliliğini anlatır.
- Centilmenlik kavramını açıklar.
- Sporda centilmenliğin önemini ifade eder.

Birey, doğru bir spor eğitimi alarak sportif bilincini geliştirdiğinde, spor yapmanın özel bir yaşama sevinci ve mutluluk getirdiğini hisseder. Spor, bireyin kendisini özgür hissettiği, arındığı, aydınlandığı, hayata daha güçlü bir şekilde bağlandığı ve eğlendiği bir yaşam biçimi olarak algılanır. Sporun birey tarafından nasıl öğrenildiği, tanındığı ve anlaşıldığı, bireyin sporu nasıl icra ettiğini belirler. Bu noktada, bireyin spor eğitimi, ailenin, okulun, spor kurum ve kuruluşlarının, spor basınının, spor medyasının, devletin ve toplumun bireye karşı sorumluluğunu içerir. Spor eğitimi almayan bir birey, elde ettiği önemli başarılar olsa bile, her zaman bir şeylerin eksikliğini hisseder (Erdemli, 2008). Beden eğitimi ve spor faaliyetlerinde sportmenlik davranışının anlaşılması ve içeriğinin net bir şekilde ortaya konması, sportmenlik davranışını geliştirmeye yönelik programlara rehberlik edebilir. Literatürde yapılan incelemeler, sportmenliğin bazı kişilik özellikleri ile ilişkilendiğini göstermektedir (Koç ve Seçer, 2018). Sportmenliğin içerdiği özellikler arasında doğruluk, sabır, öz kontrol, öz saygı, adalet, bağışlama, büyüklük ve nezaket bulunmaktadır (Keating, 2007). Sportmenlik, samimiyet, cesaret, sabır, öz kontrol, öz güven, başkalarını küçümsememe, farklı görüşlere ve doğrulara saygı, kibarlık, iyilikseverlik, asalet, onur, işbirliği ve cömertlik gibi özelliklerden oluşmaktadır (Koç, 2013). Ayrıca, sportmenlik, ahlak, etik kuralları, felsefe ve oyun kurallarının birleşimi olarak da tanımlanmaktadır (Koç, 2017). Sportmenlik, insanlara saygının bir ifadesi olarak ortaya çıkmış, beden eğitimi ve sporun her aşamasında ve her türünde adil ve dürüst oyunun kabul edilen bir normu haline gelmiştir (Pehlivan ve Konukman, 2004).

Sportmenlik, sporun içinde önerilen davranışlarla bağlantılıdır ve bazen dürüst ve güvenilir bir şekilde yarışmak, hayatın diğer alanlarına da uygulanabilir (Arnold, 1984). Sportmenlikle ilgili üç farklı bakış açısı vardır, ki bunlar sosyal birliğin şekli

olarak sportmenlik, eğlencenin teşviki anlamında sportmenlik ve fedakârlık şekli olarak sportmenliktir;

Sosyal birliğin şekli olarak sportmenlik görüşünde, sporcular spordaki gelenekleri ve alışkanlıkları devam ettirerek topluluğun ve dostluğun gelişmesine katkı sağlar. Bu bakış açısına göre, kazanmak ve kaybetmekten ziyade oyunun nasıl oynandığı önemlidir.

Eğlencenin teşviki anlamında sportmenlik görüşü etimolojiktir ve sporun amacının zevk ve eğlence olduğunu savunur. Bu bakış açısına göre, rekabetçi sporlar yoğun çalışma, özveri ve çaba ile zafere odaklanır, ancak sportmenlik bu bağlamda bir tür adaleti temsil eder. Sporun amacı eğlence olduğu için oyunun ruhu, zevk ile bütünleşmelidir.

Fedakârlık şekli olarak sportmenlik görüşü ise sportmenliği fedakârlık olarak değerlendirir ve dürüstlük ve adaletin ötesine geçer. Bu bakış açısına göre, başkası için endişe duymak, rakibe saygı göstermek ve gerektiğinde yardımcı olmak önemlidir (Biçer, 2007).

Sportmenlik, genellikle sporcuların sergilemesi beklenen ahlaki davranışları tanımlar. Sportmenlik kavramı, mağlup olabilen ancak şikayetçi olmayan, kurallara saygılı ve cömert davranan sporculara odaklanarak şekillenir. Sportmenlik, sabır, kendini kontrol etme, cesaret, samimiyet, başkalarının düşüncelerine saygı gösterme, asillik, cömertlik ve onurluluk gibi özellikleri içerir. Sportmenliğin hedefleri arasında oyunun tansiyonunu artırmak değil, azaltmak bulunmaktadır Bu bağlamda, sportmen davranışlar sadece saha içinde değil, aynı zamanda sporcuların genel kişilik yapılarına ve yaşamın diğer alanlarına da etki etmekte ve etik değerlerin vurgulanmasına katkı sağlamaktadır (Çalayır ve ark., 2017). Sporcuların kişilikleriyle sportmen davranışları arasındaki ilişki, etik ve ahlaki konulara odaklanarak değerlendirilmektedir. Sportmence davranış, sadece teoriler ve kanıtların ötesinde, aynı zamanda değer yargıları ve fikirleri de içeren ahlaki bir davranış biçimini ifade eder (Güllü, 2018).

2.6.1. Sportmenliğin alt boyutları

Vallerand ve ark. (1997) belirttiği gibi, sportmenlik davranışları beş alt boyutta toplanabilir. Bu boyutlar şunlardır:

Sosyal Normlara Uyum: Bu boyut, sporcularda müsabaka sonrasında rakiple tokalaşma, rakibin iyi performansını takdir etme ve müsabakayı kaybeden sporcuların olumlu davranışlar sergileme gibi sporda sosyal değerlere uyum sağlama ile ilgilidir.

Kurallar ve Yönetime Saygı: Sporcularda, görevlilerin yeterli olmadığı durumlarda bile kurallara saygı gösterme ve bağlılık vurgulanır.

Sporda Sorumluluklara Bağlılık: Bu boyut, sporcuların bütün antrenmanlara ve müsabakalara katılarak, yeterli düzeyde antrenman yaparak, kendi hatalarını kabul ederek ve gelişimleri için çalışarak spordaki sorumluluklarına bağlılıklarını göstermeleriyle ilgilidir.

Rakibe Saygı: Bu boyut, sakatlanmış bir oyuncudan haksız bir şekilde faydalanmayı kabul etmeme ve rakibe kişisel eşyalarını ödünç verme gibi davranışları içerir.

Kazanma Anlayışı: Bu boyut, sporcuların yalnızca kazanma anlayışını benimsememelerini ve bireysel ödül veya madalya için rekabet etmemelerini ifade eder (Sezen Balçıkanlı, 2010). Bu alt boyutlar, sporcularda sportmenlik davranışlarının farklı yönlerini kapsayarak etik değerlere ve sosyal normlara uyumu vurgular.

2.6.2. Sportmenlik dışı tutum ve davranışlar

Spor mücadelelerinde, sportmenliğe aykırı birçok davranışın sergilendiği gözlemlenmektedir. Bu davranışlar arasında, rakibe bilinçli olarak faul yapma, şike yapma, doping kullanma ve kazanmak için her türlü hileye başvurma gibi unsurlar bulunmaktadır. Ayrıca, taraftarların uygun olmayan davranışları da bu olumsuz tabloya eklenmektedir. Sporcuların alt yapı çağından itibaren birçok antrenör tarafından öğretilen davranış ve tutumlar arasında ise spor ahlakına uygun olmayan pek çok öğrenme süreci bulunmaktadır, ki bu durum sporun temel değerlerine ve fair-play anlayışına zarar verebilmektedir (Yıldıran, 2004).

Doping (İlaçlama): Bu uygulama, sporcuların yeteneklerinin sınırlarını zorlamak ve rekabet avantajı elde etmek için etik dışı maddelere başvurmalarını içerir. Ayrıca, sakinlik gerektiren sporlarda heyecanı azaltmak ve kalp atışını yavaşlatmak amacıyla kullanılan uyuşturucu maddeler de doping kapsamına girmektedir (Yoncalık ve Gündoğdu, 2007). Doping, sporcuların fiziksel ve zihinsel olarak daha yüksek performans sergilemeleri için başvurdukları yapay ve yasaklanmış maddeleri ifade eder (Yoncalık ve Gündoğdu, 2007). "Dope" kelimesinin Türkçe karşılığı olan doping, kökenini 18. yüzyılda Güney Afrika'da kutlamalarda kullanılmak üzere ortaya çıkan bir ifadeden almıştır. Yapılan araştırmalar incelendiğinde, 1889 yılında ilk kez yarış atlarının hızlı koşmalarını teşvik etmek amacıyla kullanıldığı ortaya çıkmıştır (Gençtürk ve ark., 2009).

Hile ve Aldatma: Hileyi, ceza alınmamak ve tespit edilmemek olarak da tanımlayabiliriz. Sporcuların doping kullanması veya hakemi aldatmaya yönelmeleri de hile kapsamına girer. Eğer hile, spor camiasında sorgulanmaz ve sporun bir parçası olarak kabul edilirse, herkes bu yöntemleri kullanarak kazanma çabasına girebilir ve bu, sporcular için bir yetenek haline dönüşebilir (Gürpınar, 2009). Hile, haksız bir kazanç elde etme amacıyla gerçekleştirilen eylemleri içerir. Reddiford'un (1998) belirttiği gibi, spor alanına katılan bireyler, seçtikleri spor dalının kurallarına uymayı kabul etmiş sayılırlar. Bu, oyunun kurallarını anlamalarını ve bu kurallara göre hareket etmelerini içerir. Reddiford'un tanımıyla dolandırıcılık, oyun kurallarına uymadan haksız bir kazanç elde etme çabası olarak nitelendirilir (Lee ve ark., 2016).

Şiddet ve Saldırganlık: Şiddetin temelinde, bireylerin karşı tarafı fiziksel ve psikolojik olarak zarar verme girişimini içeren bir eğilim bulunmaktadır. Şiddetin ortaya çıkmasında güç ve saldırganlık etkili olmaktadır. Saldırganlık, rakibi yıpratma, engelleme, tahrip etme ve yok etme amacıyla karşı tarafa yöneltilen düşmanca uygulamaları içerir. Bu, yenme arzusu, egemenlik kurma çabası, üstünlük sağlama isteği ve kontrol etme amacıyla birlikte ortaya çıkar (Ayan 2006).

Rekabetçilik (Yarışma Severlik): Potter (1947) tarafından öne sürülen "Gamesmanship" kavramı, "gerçek anlamda hile yapmadan kazanma sanatı" olarak tanımlanmıştır. Sporcular, kendi yetenekleri doğrultusunda mücadele etmek yerine yarışmasever olmayan taktiklere başvurarak galip gelmeye çalıştıklarında, bu durum

sporun ruhuna zarar verebilir (Dixon ve Morgan 2007). Bu kavram, Gürpınar (2014) tarafından "yarışmaseverlik" olarak dilimize kazandırılmıştır. Yarışmaseverlik, rakibi oyun dışına itmek amacıyla etik dışı taktiklerin kullanıldığı bir yaklaşımı içerir. Bu kapsamda, akıllıca kabul edilen fauller de bu terim altında değerlendirilir. Eğer yarışmaseverlik, spor camiasında sorgulanmaz bir şekilde kabul görürse, herkes bu tür taktikleri kullanarak zafer elde etmeye çalışabilir ve bu, sporcular arasında bir beceri haline dönüşebilir (Gürpınar 2009).

2.7. Empati

Empati; bir kişinin kendisini karşısındaki kişinin yerine koyarak olaylara onun bakış açısı ile bakması, o kişinin duygularını ve düşüncelerini doğru olarak anlaması, hissetmesi ve bu durumu ona iletmesi sürecidir. Empati duygusal zekâyı artırabilir ve insanların birbirlerini daha iyi anlamalarına yardımcı olabilir. Bu, kişiler arasında daha derin ve sağlam ilişkiler kurma yeteneği sağlayabilir. Empatik olmak, başkalarının duygusal deneyimlerine saygı göstermek ve anlayışlı bir tutum sergilemek anlamına gelir (Ersoy ve Köşger, 2016).

Empati, başkalarının duygularını anlama, onların bakış açısını anlamaya çalışma ve hissetme yeteneği olarak tanımlanır. Bir kişi empatik olduğunda, karşısındaki kişinin duygusal durumunu anlamaya çalışır ve bu duyguları paylaşma çabası içindedir. Empati, insanlar arasındaki bağları güçlendirebilir, iletişimi artırabilir ve empati gösteren kişinin ilişkilerini daha anlamlı hale getirebilir (Keskin, 2007).

Empati, insanlar arasında empatik bağlar kurma, yardımlaşma ve iş birliği yapma konusunda önemli bir rol oynayabilir. Aynı zamanda liderlik, iletişim ve sosyal etkileşim becerilerini geliştirmeye de katkıda bulunabilir. Empati, bir toplum içinde daha anlayışlı ve dayanışma içinde bir atmosfer yaratmaya yardımcı olabilir.

Empati kelimesi, Yunanca menşeli olup *empathia* sözcüğünden köken almakta ve etimolojik olarak "em" ekinin karşılığı "..in içinde, içerde"; "pathia" ekinin karşılığı ise "hissetme" şeklindedir. Bu etimolojiye dayanarak, "empati" kelimesinin anlamı, başkalarının içindeki duyguları anlama, hissetme ve paylaşma yeteneği olarak ortaya çıkar (Arkonaç, 1999).

2.7.1. Empatinin gelişimi

Hoffman'ın 1988 yılında önerdiği 4 aşamalı empati gelişim modeli üzerine yapılan açıklamada, çocukların farklı yaş evrelerinde empatik yeteneklerinin nasıl geliştiği anlatılmaktadır. İlk aşamada, bebeklerin genel olarak başka bir bebeğin ağladığını duyduklarında kendilerinin de ağlaması gibi basit bir empati gösterdiği belirtilir. İkinci aşamada, 1-3 yaş arasındaki çocukların daha karmaşık bilişsel yeteneklere sahip oldukları ve benmerkezci bir empati sergiledikleri vurgulanır. Üçüncü aşamada, gerçek empatik anlayışın yavaşça gelişmeye başladığı ifade edilir. Çocuklar, çocukluk döneminin ortalarında çelişkili duygularıyla başa çıkabilirler ve tepkilerini hassaslaştırabilirler. Son aşamada ise, ergenlik dönemiyle birlikte empati becerilerinin, duygularını açıklama eğiliminde oldukları ve daha derin düşünce yeteneklerine sahip oldukları belirtilir (Erwin, 2000).

Empatinin doğuştan gelen bir yetenek olduğunu savunan görüşe karşı, empati kurmanın sonradan öğrenilebileceğini kabul eden bir bakış açısı da mevcuttur. Empatiyi bir yetenek olarak tanımlayan bu görüşe göre, empati öğretilemez, ancak eğitim aracılığıyla bireylerde mevcut olan empati yeteneği geliştirilebilir. Küçük çocuklar, çevrelerinde üzgün birini gördüklerinde doğal olarak empatik tepki gösterirler ve bu tepkilerin öğrenildiği belirtilir. Bir veya iki yaşlarındaki çocukların empatik tepkilerinin birbirinden farklı olabileceği, bu tepkilerin çocukların çevrelerindeki ebeveynlerinden ve diğer bireylerden öğrenildiği ifade edilir. Bu durum, çocukların diğer insanların duygusal durumlarına yönelik bireysel tepkilerini çevrelerinden öğrendikleri şeklinde açıklanabilir (Eisenberg, 1997).

2.7.2. Empatinin Bileşenleri

2.7.2.1. Algısal empati

Algısal empati, bir kişinin başka birinin düşüncelerini, duygularını ve bakış açısını anlama ve bu anlayışa dayalı olarak onun durumunu doğru bir şekilde değerlendirme yeteneğidir. Bu tür empati, başkalarının içsel dünyasını anlamaya odaklanır ve onların perspektifinden olayları görebilme kapasitesini ifade eder. Algısal empati, insanların duygusal deneyimleriyle bağlantı kurabilme, başkalarının hissettiklerini anlama ve bu anlayışa dayanarak etkili iletişim kurma becerilerini içerir.

Bu, diğerk insanların düşüncelerini ve hissettiklerini daha iyi anlama yeteneğı olarak öne çıkar. Algısal empati, özellikle iletişim, kişisel ilişkiler ve sosyal etkileşim bağlamında önemli bir rol oynar. İnsanlar, algısal empati sayesinde karşı tarafın bakış açısını anlamak, duygusal tepkilerini doğru değerlendirmek ve daha etkili bir şekilde iletişim kurmak konusunda daha yetenekli olabilirler. Bu, sağlıklı ve anlayışlı ilişkilerin gelişmesine katkıda bulunabilir. Empatinin algısal bileşeni, bir bireyin karşısındaki kişinin duygusal deneyimini anlama sürecindeki ilk adımdır. Empati kurmaya çalışan kişi, karşısındaki kişiye dikkatlice odaklanmalı ve onun ifade ettiği hareketlere, sözlere, ses tonuna, içeriğe, zamanlamaya dair tüm ipuçlarını algılamalıdır. Ancak bu işlemleri algıladıktan sonra, empati kuran kişinin bilişsel ve duygusal süreçleri, bu sinyaller üzerinde çalışabilir (Goldstein ve Michaels, 1985).

2.7.2.2. Bilişsel empati

Bilişsel empati, bir kişinin başkalarının düşünce süreçlerini anlamaya ve onların bakış açısını anlama çabasıdır. Bu tür empati, başkalarının duygu ve düşüncelerini kavrama, onların perspektifinden olayları görebilme yeteneğini içerir. Bilişsel empati, bir kişinin başka birinin düşünce süreçlerini anlama çabası içinde olduğu, ancak bu durumun duygusal bir içerik taşımadığı bir empati türüdür. Bilişsel empati, insanlar arasındaki anlayışı artırmak, etkili iletişim kurmak ve sosyal etkileşimde bulunmak için önemlidir. Bu, başkalarının bakış açısını anlamak ve farklı düşünce modellerini takdir etmek açısından zengin bir içgörü sağlar. Bilişsel empati, özellikle profesyonel ortamlarda, liderlik pozisyonlarında ve iş birliği gerektiren durumlarda önemli bir beceri olabilir. Bu, bir kişinin karşısındaki kişilerin düşüncelerini ve bakış açılarını anlamasıyla birlikte, duygusal bir bağ kurma veya duygulara odaklanma gerektirmeyen bir empati türüdür.

Bilişsel empatide, başka bir kişinin duygularını yaşamak yerine, bu duyguların bilişsel olarak anlaşılması söz konusudur. Staub (1990), bilişsel empatiyi; başka bir kişinin içsel durumlarının, duygularının, düşüncelerinin ve niyetlerinin bilişsel olarak farkında olunması şeklinde tanımlamıştır. Bilişsel empati, bireyin karşısındaki kişiyle aynı duyguları yaşamadan, onun duygularını anlayabilme yeteneğini ifade eder (Staub, 1990). Bu empati bileşeni, dikkatli gözlem ve düşünce gerektirir. Karşısındaki kişinin

duygularını, düşüncelerini hem sözlü hem de sözlü olmayan ipuçları yoluyla anlama becerisini içerir (Davis, 1983).

2.7.2. Empatinin faydaları

Empati, birçok açıdan bireylerin ve toplumların yaşam kalitesini artıran bir özelliktir. Empatinin faydaları şunlar olabilir (Salem, 1982);

İyi İletişim: Empati, insanlar arasındaki iletişimi güçlendirir. Başkalarının duygularını anlamak ve saygı göstermek, daha etkili ve anlayışlı bir iletişim kurmaya yardımcı olabilir.

Sağlıklı İlişkiler: Empati, kişiler arasındaki ilişkileri güçlendirir. Başkalarının hissettiği duygulara duyarlılık, daha sağlıklı ve güçlü bağlantıların kurulmasına katkıda bulunabilir.

Liderlik Becerileri: Liderlikte empati, liderlerin takım üyelerini anlamalarına ve motive etmelerine yardımcı olabilir. Liderlerin çalışanlarının duygusal ihtiyaçlarına duyarlılık göstermeleri, iş birliği ve verimliliği artırabilir.

Çatışma Çözme: Empati, çatışma durumlarında daha etkili bir şekilde kullanılabilir. Karşılıklı anlayış, çatışmaların daha sağlıklı ve yapıcı bir şekilde çözülmesine katkıda bulunabilir.

Psikolojik Sağlık: Empati, bireyin kendi duygusal sağlığını olumlu yönde etkileyebilir. Başkalarının yaşadığı duyguları anlamak ve onlara destek olmak, empatik bir kişinin kendi içsel dengeyi bulmasına yardımcı olabilir.

Toplumsal Dayanışma: Empati, toplumlar arasında dayanışmayı ve anlayışı artırabilir. İnsanların birbirlerinin yaşadığı zorluklara karşı empati göstermeleri, daha destekleyici bir toplum oluşturabilir.

Mesleki Başarı: Empati, birçok meslek alanında avantaj sağlayabilir. Sağlık hizmetleri, eğitim, müşteri hizmetleri gibi alanlarda empatik yaklaşım, bireylerin daha etkili bir şekilde çalışmalarına olanak tanır.

Yaratıcılık: Empati, yaratıcı düşünceyi teşvik edebilir. Başkalarının bakış açılarına açık olmak, farklı perspektiflerden ilham alarak daha yenilikçi çözümler bulmaya yardımcı olabilir.

Bu faydalar, empatinin bireyler ve toplumlar üzerinde olumlu etkilerini gösteren sadece birkaç örnektir. Empati, genel olarak insan ilişkileri, iş dünyası ve toplumda daha olumlu bir etki bırakan önemli bir özelliktir (Akt; Polat, 2016).

2.7.3. Empati ve spor

Spor ve empati ilgisiz kavramlar gibi görünebilir, ancak daha yakından incelendiğinde ikisi arasında güçlü bir bağlantı olduğu ortaya çıkmaktadır (Bredemeier ve Shields, 2006), (Tamminen ve ark., 2016), (Jowett ve Wylleman, 2006), (Lorimer, 2012).

Empati ve spor arasında çeşitli bağlantılar bulunabilir. Bu iki kavram arasındaki bazı ilişkiler şöyle sıralanabilir:

Takım Çalışması ve Empati: Spor, genellikle takım çalışması gerektiren bir faaliyettir. Bir takımın başarılı olabilmesi için oyuncular arasında etkili iletişim, anlayış ve empati önemlidir. Takım arkadaşlarının duygusal durumlarını anlamak ve birbirleriyle uyumlu bir şekilde çalışmak, başarıyı artırabilir.

Sporcuların Duygusal Yönetimi: Sporcular, başarı ve başarısızlıkla birlikte çeşitli duygusal zorluklarla karşılaşabilirler. Empati, sporcuların duygusal durumlarını anlamalarına ve bu duygularla başa çıkmalarına yardımcı olabilir. Ayrıca, antrenörlerin ve takım arkadaşlarının sporculara duygusal destek sağlaması, performanslarını olumlu yönde etkileyebilir.

Sporcu ve Taraftar İlişkisi: Spor, geniş bir taraftar kitlesi tarafından izlenir. Sporcuların, taraftarlarla empati kurmaları ve taraftarların duygusal tepkilerini anlamaları önemlidir. Bu, sporcuların ve taraftarların birbirleriyle daha güçlü bir bağ kurmalarına yardımcı olabilir.

Fair Play İlkesi ve Empati: Fair play, spor etiği açısından önemli bir kavramdır. Empati, rakiplerin duygusal deneyimlerini anlamak ve onlara saygı göstermekle ilgilidir. Sporcular arasında fair play, empatik bir tutumla ilişkilidir.

Sporun Birleřtirici Gücü: Spor, farklı kültürlerden, milletlerden ve topluluklardan gelen insanları bir araya getirebilir. Bu bağlamda, spor etkinlikleri sırasında empati, farklılıkları anlama ve hoşgörüü teşvik etme konularında önemli bir rol oynayabilir.

Empatinin sporla ilişkilendirilmesi, sporun sadece fiziksel bir faaliyet olmanın ötesinde sosyal ve duygusal bir bağlam içerdığını vurgular. Spor, empatik ilişkilerin kurulması, duygusal zekanın geliştirilmesi ve toplumsal birleşmeye katkıda bulunma açısından önemli bir araç olabilir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

3.1. Araştırma Modeli

Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden biri olan genel tarama modelleri içerisinde yer alan ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama modeli, günümüzde veya geçmişteki bir durumu var olduğu biçimiyle betimleyen, öğrenmenin meydana gelebilmesi ve bireyde istenilen davranışların gelişim gösterebilmesi için uygulanan süreçlerin tamamı olarak ifade edilmektedir. Genel tarama modelinde, birden fazla sayıda elemandan oluşan bir evren içerisinde, evren hakkında genel bir yargıya varabilmek için evrenin tamamına veya evren içerisinde ki bir grup örnek ya da örneklem üzerinde yapılan tarama modelidir. İlişkisel tarama modeli, en az iki değişken veya daha çok sayıdaki değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını belirlemeyi amaç edinen tarama yaklaşımı olarak tanımlanmaktadır. Bu modelde, değişkenlerin beraber değişip değişmediği; değişim mevcut ise bu değişimin nasıl olduğu ortaya çıkarmaya çalışılır (Karasar, 2020).

3.2. Evren ve Örneklem/Çalışma Grubu

Araştırmanın evreni, 2023-2024 yılında Erzurum Atatürk Üniversitesi, Erzurum Teknik Üniversitesi, Erzincan Binalı Yıldırım Üniversitesi ve Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Spor Bilimlerinde öğrenim gören öğrenciler oluşturmaktadır. Gönüllü katılım faktörünün esas alındığı çalışmada örneklem seçimi seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden uygun örnekleme yöntemi kullanılarak uygulanmıştır. Uygun örneklem yöntemi; zaman, iş gücü ve para gibi bazı güçlükler sebebiyle örneklemin kolay ulaşılabilir olması ve uygulama yapılabilir birimlerden seçiliyor olmasıdır (Büyüköztürk ve ark., 2016). Bu kapsamda araştırmanın örneklemini çalışmaya gönüllü olarak katılan 244 kadın ve 361 erkek olmak üzere toplam 705 katılımcı oluşturmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada veri toplama aracı olarak üç bölüme sahip olan bir anket formu kullanılmakta olup; birinci bölümde Kişisel Bilgi Formu, ikinci bölümde Empati

Düzeyi Belirleme Ölçeği ve üçüncü bölümde Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği yer almaktadır.

Kişisel bilgi formu: Katılımcıların demografik özellikleri belirlemek amacı ile araştırmacı ve danışmanı tarafından oluşturulan 8 maddeden oluşmaktadır.

Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği; 2004 yılında Lawrence ve arkadaşları tarafından geliştirilen Türkçe uyarlaması Kaya ve Çolakoğlu (2015) tarafından yapılmıştır. Ölçek 40 maddeden ve üç alt boyuttan oluşan 5’li likert tipi ölçektir. Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri yapılarak faktör analizleri sonucunda ölçeğin orijinal formunda olduğu gibi “sosyal beceriler, duygusal tepki ve bilişsel empati” olmak üzere üç faktörlü bir yapıda olduğu belirlenmiştir. Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği’nin tümünden alınan Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı 0.83 bulunmuştur. Alt boyutlara ilişkin güvenirlik katsayıları duygusal tepki boyutu için .62, bilişsel empati için .74 ve sosyal beceriler için .79 olarak belirlenmiştir. Ölçeğe ve alt boyutlarına ait güvenirlik katsayıları ölçme aracının araştırmanın örneklem gurubu için de güvenirliğinin yeterli olduğunu göstermektedir (Kaya ve Çolakoğlu, 2015).

Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği; Vallerand ve arkadaşları (1997) tarafından geliştirilen ve Türkçeye uyarlaması Balçıklı (2010) tarafından yapılan “Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği” 20 maddeden oluşan 5’li likert tipi bir ölçektir. Ölçek dört alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçek “sosyal normlara uyum”, “kurallara ve yönetime saygı”, “sporda sorumluluklara bağlılık” ve “rakibe saygı” boyutlarını içermektedir. Cronbach Alpha değerleri; ,86, ,83, ,91 ve ,82’dir (Balçıklı, 2010).

3.4. Çalışmanın Güvenirliği

Çalışmamızda kullanılan ölçeklerin güvenirlik düzeylerini belirlemek amacı ile iç tutarlılık katsayıları (Cronbach Alfa) hesaplanmıştır, çıkan değerler Tablo 1’de sunulmuştur.

Tablo 1. Empati Düzeyi Belirleme ve Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutları Güvenirlilik Cronbach's Alpha değerleri

Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Alt Boyutları		
Bilişsel Empati	,778	5
Duygusal Tepki	,747	4
Sosyal Beceriler	,695	4
Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği	Cronbach's Alpha	Madde Sayısı
Alt Boyutları		
Sosyal Normlara Uyum	,928	5
Kurallara ve Yönetime Saygı	,843	5
Sporda Sorumluluklara Saygı	,904	5
Rakibe Saygı	,826	5

a) 0,50'den küçük (Güvenilirliği düşük),

b) 0,50 ile 0,80 arasında (Güvenilirliği orta) düzeydedir.

c) 0.80'den büyük (Güvenilirliği yüksektir). Salvucci, vd. (1997)'e göre oldukça güvenilir demektir.

3.5. Verilerin Analizi

Araştırmada veriler analiz edebilmek amacı ile ilk olarak spor bilimleri fakültesinde farklı bölümlerde öğrenim gören öğrencilere yüz yüze yöntem ile sınıf ortamında toplanan anket formlar üzerinde gerekli düzenlemeler yapılarak elde edilen bütün veriler SPSS veri tabanına aktarılmış ve geçersiz olan 18 anket değerlendirmeye alınmamıştır.

Araştırmacılar istatistiksel analizler yapmadan önce, yapılacak analiz ile ilgili doğrusallık, durağanlık, homojenlik ve normallik gibi varsayımların karşılandığını gösteren istatistiksel bilgileri vermelidirler. Araştırmacıların daha sonra tercih ettikleri analiz tekniklerini doğrulamaları gerekir (Tozoğlu ve Dursun, 2020).

Elde edilen verilerin analizlerinde öncelikle tanımlayıcı istatistiksel analizler (frekans, aritmetik ortalama, mod, medyan, standart sapma) yapılmıştır. İstatistiksel analizler sonrasında verilerin normal dağılım göstermiş olup olmadığını ortaya koymak amacıyla aritmetik ortalama, mod, medyan ve çarpıklık ile basıklık değerleri incelenmiştir. Bu değerler Tablo 2 ve 3’de verilmiştir. Empati Düzeyi Belirleme ve Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ölçeklerinin alt boyutları aritmetik ortalamaları, mod, medyan ve çarpıklık ile basıklık değerlerinin birbirine yakın olduğu ve Kalaycı (2010) tarafından belirtilen sınırlarlar (-3 ile +3) içerisinde değerler alması veri setinin normal dağılım gösterdiğini belirtmektedir.

Tablo 2. Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutları Normallik Dağılımı

	Bilişsel Empati	Duygusal Tepki	Sosyal Beceriler
N	705	705	705
Mean	19,43	16,14	14,29
Median	20,00	17,00	14,00
Mode	25,00	18,00	14,00
Std. Deviation	4,07	3,37	2,93
Skewness	-,690	-1,051	-,347
Kurtosis	,346	,846	,237

Tablo 3. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutları Normallik Dağılımı

	Sosyal Normlara Uyum	Kurallar ve Yönetime Saygı	Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Rakibe Saygı
N	705	705	705	705
Mean	21,31	21,03	22,11	20,68
Median	23,00	22,00	24,00	22,00
Mode	25,00	25,00	25,00	25,00
Std. Deviation	4,73	4,02	4,04	4,22
Skewness	-1,415	-1,252	-2,010	-1,101
Kurtosis	1,540	1,772	2,557	1,184

Normal dağılım gösteren bu veri seti için parametrik testler uygulanmıştır. Empati Düzeyi Belirleme ve Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi ölçeklerinde iki bağımsız değişkenler arasında olan farklılaşmayı ortaya koyabilmek amacıyla “bağımsız örneklem t-testi” yapılmıştır. İki den fazla farklı değişkenler arasında ki farklılaşmayı görebilmek için “tek yönlü varyans analizi” testi yapılmıştır. Yaş ve haftalık spor yapma süreleri ile empati düzeyi belirleme ve çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçekleri alt boyutları arasındaki ilişki düzeyini saptamak amacıyla “pearson korelasyon” analizi yapılmıştır. Empati düzeyi belirleme ve çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeği alt boyutlar arasındaki ilişkiyi belirlemek maksadıyla “pearson korelasyon” analizleri yapılarak, tüm analizlerde ki çıkan sonuçlar $p < ,050$ anlamlılık düzeyine göre değerlendirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR

Bu bölümde araştırmada elde edilen verilere ilişkin yapılan istatistik analizler sonucunda ortaya çıkan tablo ve yorumlar sunulmaktadır.

Tablo 4. Cinsiyet Dağılımı

Cinsiyet	n	%	Toplam %
Kadın	244	34,6	34,6
Erkek	461	65,4	100,0
Toplam	705	100,0	

Çalışma 244(%34,6) kadın ve 461(%65,4) erkek olmak üzere toplam 705 öğrenci üzerinde yapılmıştır.

Tablo 5. Aile Yapıları

Aile Yapısı	n	%	Toplam %
Çekirdek	459	65,1	65,1
Geniş	226	32,1	97,2
Parçalanmış	20	2,8	100,0
Toplam	705	100,0	

Katılımcıların aile yapısı dağılımı incelendiğinde, 459(%65,1) kişinin çekirdek, 226(%32,1) kişinin geniş ve 20(%2,8) kişinin de parçalanmış aile yapısında olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 6. Öğrenim Görmekte Oldukları Bölümler

Bölüm	n	%	Toplam %
Öğretmenlik	186	26,4	26,4
Antrenörlük	253	35,9	62,3
Rekreasyon	78	11,1	73,3
Yöneticilik	188	26,7	100,0
Toplam	705	100,0	

Çalışmaya dört farklı bölümden, öğretmenlik 186(%26,4) kişi, antrenörlük 253(%35,9) kişi, rekreasyon 78(%11,1) kişi ve yöneticilik 188(%26,7) kişi dahil olmuştur.

Tablo 7. Spor Yapma Durumları ve Türleri

Spor Türü	n	%	Toplam %
Bireysel	318	45,1	45,1
Takım	267	37,9	83,0
Her ikisi	120	17,0	100,0
Toplam	705	100,0	

Öğrencilerin yapmakta oldukları spor türü incelendiğinde, 318(%45,1) kişinin bireysel, 267(%37,9) kişinin takım ve 120(%17,0) kişinin de her iki spor türünü de yapmak oldukları tespit edilmiştir.

Tablo 8. Sportif Başarıları

Spor Başarısı	n	%	Toplam %
Ulusal	331	96,2	96,2
Uluslararası	13	3,8	100,0
Toplam	344	100,0	

Öğrencilerden 331(%96,2) kişi ulusal düzeyde ve 13(%3,8) kişi ise uluslararası düzeyde sportif başarı kazandıklarını ifade etmişlerdir.

Tablo 9. Sporculuk Sürecinde Ceza Alma Durumları

Ceza Alma	n	%	Toplam %
Evet	56	7,9	7,9
Hayır	649	92,1	100,0
Toplam	705	100,0	

Öğrencilerden 56(%7,9) kişi sporculuk sürecinde ceza aldığını 649(%92,1) kişi ise ceza almadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 10. Yaş ve Haftalık Spor Yapma Süreleri Ortalamaları

	Yaş	Haftalık Spor Yapma Süresi
N	705	705
Mean	21,10	6,01
Median	21,00	5,00
Mode	20,00	5,00
Std. Deviation	2,65	4,52

Öğrencilerin yaş ortalamasının $21,10 \pm 2,65$ ve haftalık toplam spor yapma süreleri ortalamasının $6,01 \pm 4,52$ olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 11. Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutlarında Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	x	Ss	t Testi	
					t	p
Bilişsel Empati	Kadın	244	19,41	4,40	-,079	,937
	Erkek	461	19,44	3,89		
Duygusal Tepki	Kadın	244	16,49	3,59	1,977	,048
	Erkek	461	15,96	3,24		
Sosyal Beceriler	Kadın	244	14,22	3,06	-,447	,655
	Erkek	461	14,32	2,87		

Katılımcıların empati düzeyi belirleme ölçek alt boyutlarında cinsiyetler arasındaki farklılaşmayı belirlemek için yapılan t testi analizi sonucunda, $p > ,050$ anlamlılık düzeyinde cinsiyetler arasında duygusal tepki alt boyutunda farklılık olduğu sonucu ortaya çıkmıştır ($p > ,048 < ,050$). Duygusal tepki alt boyutunda kadın öğrencilerin iletişim düzeyinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu gözlenmiştir. Diğer iki alt boyutta ise cinsiyetler arasında farklılık bulunmamıştır.

Tablo 12. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutlarında Cinsiyet Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Cinsiyet	n	x	Ss	t Testi	
					t	p
Sosyal Normlara Uyum	Kadın	244	22,04	4,50	3,084	,002
	Erkek	461	20,92	4,81		
Kurallar ve Yönetime Saygı	Kadın	244	21,67	4,21	3,112	,002
	Erkek	461	20,69	3,88		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Kadın	244	22,41	4,12	1,471	,142
	Erkek	461	21,94	4,00		
Rakibe Saygı	Kadın	244	21,11	4,16	1,984	,048
	Erkek	461	20,45	4,24		

Katılımcıların çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçek alt boyutlarında cinsiyetler arasındaki farklılaşmayı belirlemek için yapılan t testi analizi sonucunda, $p < ,050$ anlamlılık düzeyinde cinsiyetler arasındasporda sorumluluklara bağlılık dışındaki tüm alt boyutlarda farklılık olduğu sonucu ortaya çıkmıştır ($p < ,002$ -, $,048 < ,050$). Anlamlı farklılık tespit edilen üç boyutta da kadın öğrencilerin sportmenlik yönelimi düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 13. Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutlarında Aile Yapısı Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Aile Yapısı	n	x	Ss	Anova Testi	
					f	p
Bilişsel Empati	Çekirdek	459	19,34	4,07	,596	,521
	Geniş	226	19,54	4,07		
	Parçalanmış	20	20,25	4,12		
	Toplam	705	19,43	4,07		
Duygusal Tepki	Çekirdek	459	16,05	3,38	,705	,494
	Geniş	226	16,27	3,31		
	Parçalanmış	20	16,80	3,97		
	Toplam	705	16,14	3,37		
Sosyal Beceriler	Çekirdek	459	14,27	2,92	2,280	,103
	Geniş	226	14,20	2,99		
	Parçalanmış	20	15,65	2,32		
	Toplam	705	14,29	2,93		

Katılımcıların empati düzeyi belirleme ölçek alt boyutlarında aile yapılarına göre aralarındaki farklılaşmayı belirlemek için yapılan anova testi analizi sonucunda, $p>,050$ anlamlılık düzeyinde aile yapılarına göre öğrenciler arasında empati düzeylerinde farklılık olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 14. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutlarında Aile Yapıları Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Aile Yapısı	n	x	Ss	Anova Testi	
					f	p
Sosyal Normlara Uyum	Çekirdek	459	21,26	4,67	2,126	,120
	Geniş	226	21,22	4,97		
	Parçalanmış	20	23,45	2,76		
	Toplam	705	21,31	4,73		
Kurallar ve Yönetime Saygı	Çekirdek	459	20,83	4,14	2,034	,132
	Geniş	226	21,31	3,83		
	Parçalanmış	20	22,25	2,97		
	Toplam	705	21,03	4,02		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Çekirdek	459	21,91	4,17	2,013	,134
	Geniş	226	22,41	3,86		
	Parçalanmış	20	23,25	2,63		
	Toplam	705	22,11	4,04		
Rakibe Saygı	Çekirdek	459	20,49	4,36	2,123	,120
	Geniş	226	20,92	3,98		
	Parçalanmış	20	22,20	3,16		
	Toplam	705	20,68	4,22		

Katılımcıların çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçek alt boyutlarında aile yapılarına göre aralarındaki farklılaşmayı belirlemek için yapılan anova testi analizi sonucunda, $p>,050$ anlamlılık düzeyinde aile yapılarına göre öğrenciler arasında sportmenlik yönelimi düzeylerinde farklılık olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 15. Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutlarında Öğrenim Görmekte Oldukları Bölüm Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Bölüm	n	x	Ss	Anova Testi		
					f	p	fark
Bilişsel Empati	Öğretmenlik ¹	186	19,81	3,92			
	Antrenörlük ²	253	19,11	4,31			
	Rekreasyon ³	78	18,99	4,26	1,621	,183	
	Yöneticilik ⁴	188	19,68	3,77			
	Toplam	705	19,43	4,07			
Duygusal Tepki	Öğretmenlik ¹	186	16,49	2,97			
	Antrenörlük ²	253	16,18	3,48		,001	3<1
	Rekreasyon ³	78	14,77	3,76	5,243	,006	3<2
	Yöneticilik ⁴	188	16,32	3,32		,003	3<4
	Toplam	705	16,14	3,37			
Sosyal Beceriler	Öğretmenlik ¹	186	14,39	2,66			
	Antrenörlük ²	253	14,19	2,97			
	Rekreasyon ³	78	14,23	2,78	,202	,895	
	Yöneticilik ⁴	188	14,34	3,20			
	Toplam	705	14,29	2,93			

Katılımcıların empati düzeyi belirleme ölçek alt boyutlarında öğrenim görmekte oldukları bölüme göre aralarındaki farklılaşmayı belirlemek için yapılan anova testi analizi sonucunda, p; ,050 anlamlılık düzeyinde duygusal tepki alt boyutunda öğrenciler arasında farklılık olduğu sonucu ortaya çıkmıştır (p; ,001-,006-,003< ,050). Duygusal tepki alt boyutunda rekreasyon bölümünde öğrenim gören öğrencilerin empati düzeylerinin öğretmenlik, antrenörlük ve yöneticilik bölümündeki öğrencilerden düşük olduğu sonucu bulunmuştur.

Tablo 16. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutlarında Öğrenim Görmekte Oldukları Bölüm Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Bölüm	n	x	Ss	Anova Testi	
					f	p
Sosyal Normlara Uyum	Öğretmenlik	186	22,02	4,15	2,123	,096
	Antrenörlük	253	21,19	5,09		
	Rekreasyon	78	21,04	4,74		
	Yöneticilik	188	20,86	4,73		
	Toplam	705	21,31	4,73		
Kurallar ve Yönetime Saygı	Öğretmenlik	186	21,47	3,46	1,892	,129
	Antrenörlük	253	21,04	4,20		
	Rekreasyon	78	21,19	4,22		
	Yöneticilik	188	20,50	4,17		
	Toplam	705	21,03	4,02		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Öğretmenlik	186	22,62	3,08	1,725	,160
	Antrenörlük	253	22,07	4,41		
	Rekreasyon	78	22,05	3,99		
	Yöneticilik	188	21,68	4,35		
	Toplam	705	22,11	4,04		
Rakibe Saygı	Öğretmenlik	186	21,30	4,09	2,197	,087
	Antrenörlük	253	20,50	4,34		
	Rekreasyon	78	20,83	4,34		
	Yöneticilik	188	20,24	4,09		
	Toplam	705	20,68	4,22		

Katılımcıların çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçek alt boyutlarında öğrenim görmekte oldukları bölüme göre aralarındaki farklılaşmayı belirlemek için yapılan anova testi analizi sonucunda, $p < ,050$ anlamlılık düzeyinde tüm alt boyutlarda sportmenlik yönelimi düzeylerinde farklı bölümlerde öğrenim gören öğrenciler arasında farklılık olmadığı sonucu bulunmuştur.

Tablo 17. Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutlarında Spor Yapma Durumlar Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Spor Türü	n	x	Ss	Anova Testi	
					f	p
Bilişsel Empati	Bireysel	318	19,41	4,05	,066	,936
	Takım	267	19,50	4,11		
	Her ikisi	120	19,35	4,04		
	Toplam	705	19,43	4,07		
Duygusal Tepki	Bireysel	318	16,07	3,37	,172	,842
	Takım	267	16,18	3,40		
	Her ikisi	120	16,26	3,33		
	Toplam	705	16,14	3,37		
Sosyal Beceriler	Bireysel	318	14,29	3,05	,023	,977
	Takım	267	14,30	2,91		
	Her ikisi	120	14,23	2,68		
	Toplam	705	14,29	2,93		

Katılımcıların empati düzeyi belirleme ölçek alt boyutlarında yapmakta oldukları spor türüne göre aralarındaki farklılaşmayı belirlemek için yapılan anova testi analizi sonucunda, $p < ,050$ anlamlılık düzeyinde tüm alt boyutlarda empati düzeylerinde yapmakta oldukları spor türüne göre öğrenciler arasında farklılık olmadığı sonucu bulunmuştur.

Tablo 18. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutlarında Spor Yapma Durumları Değişkenine Göre Anova Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Spor Türü	n	x	Ss	Anova Testi		
					f	p	fark
Sosyal Normlara Uyum	Bireysel ¹	318	21,40	4,51	1,943	,144	
	Takım ²	267	20,92	5,20			
	Her ikisi ³	120	21,92	4,14			
	Toplam	705	21,31	4,73			
Kurallar ve Yönetime Saygı	Bireysel ¹	318	21,02	4,02	3,786	,017	3>2
	Takım ²	267	20,66	4,29			
	Her ikisi ³	120	21,87	3,25			
	Toplam	705	21,03	4,02			
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Bireysel ¹	318	22,14	3,85	3,309	,028	3>2
	Takım ²	267	21,73	4,61			
	Her ikisi ³	120	22,87	2,97			
	Toplam	705	22,11	4,04			
Rakibe Saygı	Bireysel ¹	318	20,62	4,02	2,995	,041	3>2
	Takım ²	267	20,38	4,60			
	Her ikisi ³	120	21,50	3,77			
	Toplam	705	20,68	4,22			

Katılımcıların çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçek alt boyutlarında yapmakta oldukları spor türüne göre aralarındaki farklılaşmayı belirlemek için yapılan anova testi analizi sonucunda, p; ,050 anlamlılık düzeyinde sosyal normlara uyum dışındaki tüm alt boyutlarda sportmenlik yönelimi düzeylerinde yapmakta oldukları spor türüne göre öğrenciler arasında farklılık olduğu sonucu tespit edilmiştir (p; ,017- ,028- ,041< ,050). Üç alt boyutta da her iki sporu da birlikte yapan öğrencilerin

sportmenlik yönelimi düzeylerinin bireysel ve takım sporu yapan öğrencilerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 19. Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutlarında Spor Başarısı Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Başarı	n	x	Ss	t testi	
					t	p
Bilişsel Empati	Ulusal	331	19,27	3,96	-,173	,863
	Uluslararası	13	19,46	3,41		
Duygusal Tepki	Ulusal	331	15,95	3,45	-,568	,579
	Uluslararası	13	16,31	2,18		
Sosyal Beceriler	Ulusal	331	14,09	2,81	1,934	,054
	Uluslararası	13	15,62	1,94		

Katılımcıların empati düzeyi belirleme ölçek alt boyutlarında sportif başarı durumuna göre öğrenciler arasındaki farklılaşmayı belirlemek için yapılan t testi analizi sonucunda, $p > ,050$ anlamlılık düzeyinde sportif başarı durumlarına göre öğrenciler arasında empati düzeylerinde farklılık bulunmamıştır.

Tablo 20. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutlarında Sportif Başarı Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Spor Başarısı	n	x	Ss	t Testi	
					t	p
Sosyal Normlara Uyum	Ulusal	331	21,40	4,65	,015	,988
	Uluslararası	13	21,39	4,52		
Kurallar ve Yönetime Saygı	Ulusal	331	20,82	3,98	,868	,386
	Uluslararası	13	19,85	3,05		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Ulusal	331	22,07	4,29	,629	,530
	Uluslararası	13	21,31	3,64		
Rakibe Saygı	Ulusal	331	20,57	4,20	1,322	,187
	Uluslararası	13	19,00	4,45		

Katılımcıların çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçek alt boyutlarında sportif başarı durumuna göre öğrenciler arasındaki farklılaşmayı belirlemek için yapılan t testi analizi sonucunda, $p > ,050$ anlamlılık düzeyinde sportif başarı durumlarına göre öğrenciler arasında sportmenlik yönelimi düzeylerinde farklılık bulunmamıştır.

Tablo 21. Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutlarında Sporculuk Sürecinde Ceza Alma Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Ceza Alma	n	x	Ss	t Testi	
					t	p
Bilişsel Empati	Evet	56	18,82	4,46	-1,170	,242
	Hayır	649	19,48	4,03		
Duygusal Tepki	Evet	56	14,75	3,77	-3,244	,001
	Hayır	649	16,26	3,31		
Sosyal Beceriler	Evet	56	12,82	3,60	-3,221	,002
	Hayır	649	14,41	2,84		

Katılımcıların empati düzeyi belirleme ölçek alt boyutlarında sporculuk sürecinde ceza alma durumlarına göre öğrenciler arasındaki farklılaşmayı belirlemek için yapılan t testi analizi sonucunda, $p>,050$ anlamlılık düzeyinde duygusal tepki ve sosyal beceriler alt boyutlarında ceza alma durumlarına göre öğrenciler arasında empati düzeylerinde farklılık olduğu sonucu bulunmuştur ($p>,001$ -, $002<,050$). Duygusal tepki ve sosyal beceriler alt boyutlarında ceza almayan öğrencilerin empati düzeylerinin ceza alan öğrencilerden yüksek olduğu sonucu tespit edilmiştir.

Tablo 22. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutlarında Sporculuk Sürecinde Ceza Alma Değişkenine Göre t Testi Sonuçları

Alt Boyutlar	Ceza Alma	n	x	Ss	t Testi	
					t	p
Sosyal Normlara Uyum	Evet	56	19,13	5,59	-3,081	,003
	Hayır	649	21,49	4,61		
Kurallar ve Yönetime Saygı	Evet	56	19,23	3,92	-3,512	,000
	Hayır	649	21,18	3,99		
Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Evet	56	20,77	4,81	-2,198	,032
	Hayır	649	22,22	3,95		
Rakibe Saygı	Evet	56	19,29	4,76	-2,306	,024
	Hayır	649	20,80	4,16		

Katılımcıların çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçek alt boyutlarında sporculuk sürecinde ceza alma durumlarına göre öğrenciler arasındaki farklılaşmayı belirlemek için yapılan t testi analizi sonucunda, $p < ,050$ anlamlılık düzeyinde tüm alt boyutlarda ceza alma durumlarına göre öğrenciler arasında sportmenlik yönelimi düzeylerinde farklılık olduğu sonucu bulunmuştur ($p < ,003$ -, 000 -, 032 -, $024 < ,050$). Tüm alt boyutlarda ceza almayan öğrencilerin sportmenlik yönelimi düzeylerinin ceza alan öğrencilerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır.

Tablo 23. Katılımcıların Yaş ve Haftalık Spor Yapma Süreleri ile Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutları Korelasyonları

		Bilişsel Empati	Duygusal Tepki	Sosyal Beceriler
Yaş	r	-,059	,027	-,002
	p	,121	,474	,967
Ş02çHaftalık Spor Yapma Süresi	r	,018	,048	,044
	p	,639	,204	,245

Katılımcıların yaş ve haftalık spor yapma süreleri ile empati düzeyi belirleme ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda, p; ,050 anlamlılık düzeyinde yaş ve haftalık spor yapma süreleri ile empati düzeyi belirleme ölçek alt boyutları arasında anlamlı ilişki olmadığı sonucu tespit edilmiştir.

Tablo 24. Katılımcıların Yaş ve Haftalık Spor Yapma Süreleri ile Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutları Korelasyonları

		Sosyal Normlara Uyum	Kurallar ve Yönetime Saygı	Sporda Sorumluluklara Bağlılık	Rakibe Saygı
Yaş	r	-,005	,011	-,012	,017
	p	,890	,780	,757	,652
Haftalık Spor Yapma Süresi	r	,045	,022	,036	-,001
	p	,236	,567	,336	,987

Katılımcıların yaş ve haftalık spor yapma süreleri ile çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda, p; ,050 anlamlılık düzeyinde yaş ve haftalık spor yapma süreleri ile çok

boyutlu sportmenlik yönelimi ölçek alt boyutları arasında anlamlı ilişki olmadığı sonucu tespit edilmiştir.

Tablo 25. Katılımcıların Empati Düzeyi Belirleme Ölçek Alt Boyutları ile Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçek Alt Boyutları Korelasyonları

		Sosyal Normlara Uyum	Kurallar ve Yönetime Saygı	Sporda Sorumluluklar a Bağlılık	Rakibe Saygı
Bilişsel Empati	r	,396**	,462**	,464**	,400**
	p	,000	,000	,000	,000
Duygusal Tepki	r	,485**	,494**	,529**	,415**
	p	,000	,000	,000	,000
Sosyal Beceriler	r	,354**	,345**	,364**	,321**
	p	,000	,000	,000	,000

Katılımcıların empati düzeyi belirleme ölçek alt boyutları ile çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda, $p;050$ anlamlılık düzeyinde iki ölçekteki alt boyutlar arasında anlamlı ilişki olduğu sonucu tespit edilmiştir ($p;000<,050$). Öğrencilerin empati düzeyi belirleme ölçek alt boyutları ile çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçek alt boyutları arasında pozitif yönde ilişki olduğu sonucu bulunmuştur. Öğrencilerin empati düzeylerinde artış olduğunda sportmenlik yönelimi düzeylerinde de artış olduğu gözlenmiştir.

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. TARTIŞMA VE SONUÇ

Katılımcıların empati düzeyi belirleme ölçek alt boyutlarında cinsiyetler arasında duygusal tepki alt boyutunda farklılık olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Duygusal tepki alt boyutunda kadın öğrencilerin iletişim düzeyinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu gözlenmiştir. Akgün ve Çetin (2018)'de üniversite de eğitim gören katılımcıların iletişim becerilerinin ve empati düzeylerinin belirlenmesi isimli makalelerinde, katılımcıların cinsiyetleri ile empati becerileri arasında anlamlı bir fark olduğunu ortaya koymuşlardır. Kız öğrencilerin duygusal, bilişsel ve toplam empati becerileri, erkek öğrencilerden daha fazla olduğunu bulmuşlardır. Barut (2024)'de ortaöğretim kurumlarında çalışan öğretmenler üzerinde yapmış olduğu çalışmada, cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulmuştur. Alver (2005) ' de Psikolojik Danışma ve Rehberlik Eğitimi Alan Öğrenciler üzerinde yapmış olduğu çalışmada cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık bulmuştur. Yapılan bu çalışmalar çalışmamızda çıkan sonuçları desteklemektedir. Çalışmamızdan farklı sonuçlar ortaya koyan çalışmalara da rastlanmıştır. Genç ve Kalafat (2010)'da öğretmen adaylarının empatik becerileri ile problem çözme becerileri isimli çalışmalarında, kızların ve erkeklerin ortalamaları arasında anlamlı bir farklılık olmadığını tespit etmişlerdir. Demirtaş ve Dönmez (2008), Arlı ve ark. (2011) ise empatik eğilim ölçeği alt boyutlarında kadınlar lehine anlamlı bir farkın olmadığını ortaya çıkarmıştır. Yine başka çalışmalarda farklı olarak Kumanlı (1996), Kiraz (2011), Garcia Lopezand ve Gutierrez (2015) ve Beyaz (2016) 'de yapmış oldukları çalışmalarda cinsiyet durumu ile empatik düzeyleri arasında bir fark olmadığını ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçek alt boyutlarında cinsiyetler arasında sporda sorumluluklara bağlılık dışındaki tüm alt boyutlarda farklılık olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Anlamlı farklılık tespit edilen üç boyutta da kadın öğrencilerin sportmenlik yönelimi düzeylerinin erkek öğrencilerden yüksek olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Gürpınar ve Kurşun (2013)'de yaptıkları çalışmasında, çalışmamızda olduğu gibi kadınların sportmenlik yöneliminin erkeklerden daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Yine başka bir çalışmada, Duda ve ark. (1991)'de yaptığı çalışmada cinsiyete göre farklılık olmaması yanında

kadınların sportmenlik eğilimlerinin erkeklere göre daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Katılımcıların empati düzeyinin belirlenmesi amacıyla aile yapılarına göre aralarındaki farklılığı bulmak için yaptığımız çalışmalar sonucunda, aile yapılarına göre öğrenciler arasında empati düzeylerinde farklılık olmadığı sonucu ortaya çıkmıştır. Bekmezci ve ark. (2015)'de ebelik bölümü öğrencilerinin, Arpacı ve Özmen'in (2014)'de hemşirelik öğrencilerinin empati düzeylerini inceledikleri araştırmalarda da bizim çalışmamıza uygun olarak aile tipine göre empati düzeylerinde farklılık olmadığı bulunmuştur.

Katılımcıların çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçek alt boyutlarında aile yapılarına göre öğrenciler arasında sportmenlik yönelim düzeylerinde farklılık olmadığı ortaya çıkmıştır. Çalışmamıza destek olacak ya da farklı sonuçlar verecek yeterli çalışmalar bulunmamakla birlikte aile yapısı değişkeninin diğer alt boyutlarında (aile eğitim durumu, gelir düzeyi v.b) çalışmalar bulunmaktadır. Başaran ve ark. (2017)'de lisans eğitimi alan katılımcılar üzerinde yaptığı çalışmalarında anne eğitim değişkeninde sportmenlik yöneliminde bir farkın olmadığı sonucunu ortaya koymuşlardır. Çavdar (2019)'de futbolla uğraşan kadın sporcular üzerinde yaptığı çalışmada baba eğitim durum değişkenine bir fark olmadığını ortaya çıkarmışlardır.

Katılımcıların empati düzeyinin belirlenmesi için öğrenim görmekte oldukları bölüme göre aralarındaki farklılaşmayı belirlemek adına yapmış olduğumuz çalışma sonucunda duygusal tepki alt boyutunda öğrenciler arasında farklılık olduğu sonucu ortaya çıkmıştır. Rekreasyon bölümünde öğrenim gören öğrencilerin empati düzeylerinin öğretmenlik, antrenörlük ve yöneticilik bölümündeki öğrencilerden düşük olduğu sonucu bulunmuştur. Bizim çalışmamıza yeteri kadar örnek olmasa da bizim çalışmamızdan farklı olarak, Gülle (2015)'te yaptığı çalışmada beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde okuyan öğrencilerin diğer spor bölümlerinde okuyan öğrencilere göre empatik düzeylerinin yüksek olduğunu ortaya çıkarmıştır. Yine bizim çalışmamızdan farklı olarak Arslanoğlu (2012)'de spor bilimleri öğrencilerinin empatik düzeyleri üzerine yapmış olduğu çalışmada bölüm değişkeni adına farklılık olduğunu ve farklılığın öğretmenlik bölümü öğrencileri lehine olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Yiğiter ve ark. (2011)'de yaptıkları çalışmada ise spor bilimleri fakültesi

öğrencilerinin okudukları bölümler arasında yapılan empati düzeyi belirleme çalışmasında bir fark olmadığını ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların çok boyutlu sportmenlik yöneliminin öğrenim görmekte oldukları bölüme göre aralarındaki farkı görmek adına yaptığımız çalışmada tüm alt boyutlarda sportmenlik yönelimi düzeylerinde bir farkın olmadığı ortaya çıkmıştır. Bizim çalışmaya yakın bir çalışmada fakülteler arası sportmenlik yönelimi üzerine araştırma sonucu Çetinöz ve ark. (2020) katılımcıların okuduğu bölüme göre sportmenlik eğilimi yönünden farklılık bulmuşlardır. Bu farkın Spor Bilimleri Fakülteleri öğrencilerinin aktif olarak sportif faaliyetlerde bulunmaları, spor geçmişleri spor dersleri gibi sporun içinde olmalarında dolayı sportmenlik yönelimi düzeylerinin yüksek olduğunu ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların empati düzeyinin belirlenmesi için yaptığımız çalışma neticesinde, yapmış oldukları spor türünü göz önüne aldığımızda empati düzeylerinde yapmakta oldukları spor türüne göre öğrenciler arasında farklılık göstermediğini ortaya çıkarmıştır. Bizim çalışmamıza paralel olarak Kalliopuska (1987)'de yapmış olduğu çalışmada takım veya bireysel sporlarla uğraşan öğrencilerin empatik düzeylerinde bir farklılık tespit edememiştir. Aydoğmuş (2022)' de yaptığı çalışmada beden eğitimi öğretmen adaylarının empatik eğilim düzeyleri (spor yapma, spor türü ve süresi) etkilendiği sonucuna varmıştır. Karademir ve Türkçapar (2017) yılında yaptıkları çalışmada, çalışmamıza benzer şekilde uygulaması yapılan denekler üzerinde spor türlerinin bireysel veya takım sporu olmasının empatik eğilim düzeyleri üzerinde bir etki oluşturmadığı sonucunu ortaya çıkarmıştır. Başka bir çalışmada, Solak (2011) bireysel ayrılıkların kabul edilip empati eğilimi oluşturmada, sporun önemli bir rolünün olduğundan bahsetmiştir. Çalışmamızdan farklı olarak, Dorak ve Vurgun (2006)' de yaptıkları çalışmada farklı takım sporlarıyla ilgilenen sporcuların empatik eğilim düzeylerini araştırmışlardır. Sonuç olarak voleybol ve basketbol sporuyla ilgilenen kişilerin, hentbol ve futbol sporuyla ilgilenen kişilere göre daha yüksek empatik eğilim düzeyine sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Hentbol ve futbol sporuyla ilgilenen kişiler arasında ise herhangi bir farklılaşma görülmemiştir. Benzer bir çalışmada Erkuş ve Yakupoğlu (2000) futbol sporuyla ilgilenen kişilerin basketbol ve hentbol sporuyla ilgilenen kişilere oranla daha düşük empati düzeyine

sahip olduklarını ortaya koymuşlardır. Diğer bir çalışmada Korkmaz (2001) futbol sporuyla ilgilenen kişilerin empati beceri puanlarının yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

Katılımcıların çok boyutlu sportmenlik yönelimi alt boyutlarında yapmakta oldukları spor türüne göre aralarındaki farklılaşmayı belirlemek adına yaptığımız çalışma sonucunda, sosyal normlara uyum dışındaki diğer alt boyutlarda sportmenlik yönelimi düzeylerinde yapmakta oldukları spor türüne göre öğrenciler arasında farklılık olduğu sonucuna varılmıştır. Sosyal normlara uyum dışında diğer üç alt boyutta da, iki spor türünü de (takım, bireysel) birlikte yapan öğrencilerin sportmenlik yönelimi düzeylerinin bireysel yada takım sporu yapan öğrencilerden daha yüksek olduğu sonucunu ortaya koymuştur. Tsai ve Fung (2005)' de yaptığı çalışmada, futbolcuların voleybol sporuyla uğraşan kişilere göre sportmenliği daha az önemseydiğini ortaya çıkarmıştır. Yine yapılan başka bir çalışmada ise Tucker ve Parks (2001) 'de yaptığı çalışmada yapılan spor türlerinin sertlik oranı arttıkça sportmenlik davranışlarının azaldığını ortaya çıkaran bir çalışma yapmıştır. Yalçın ve ark. (2020)' de yaptıkları çalışmada bireysel ve takım sporları ile ilgilenen amatör sporcular arasında sportmenlik düzeylerinde bir farkın olmadığı sonucuna varmakla birlikte bireysel sporlarla uğraşan amatör sporcularda sporla bağlılık seviyelerinin diğer diğer alt boyutlara göre yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Ebrahim ve ark. (2015)' de yapmış oldukları çalışmada, bireysel ve takım sporlarıyla uğraşan üst düzey sporcular arasında yaptıkları çalışmada eğitim seviyesi ile kurallara ve yönetime saygı boyutlarında uyumluluk olduğu sonucuna varmıştır. Lee ve ark. (2007)' de yaptıkları çalışmada, takım sporlarıyla ilgilenen sporcuların sportmenlik yöneliminin bireysel sporlarla ilgilenen sporculara göre daha yüksek olduğu sonucunu ortaya çıkarmıştır. Yine farklı bir çalışmada ise, Koç ve Güllü (2017) yaptıkları çalışmada takım sporlarıyla ilgilenen öğrencilerin, bireysel sporlardan herhangi biriyle ilgilenen öğrencilere göre sportmenlik yönelimlerinin daha fazla olduğunu ve aynı zamanda takım sporuyla ilgilenen sporcularda daha az saldırgan tutumlar görüldüğü sonucunu ortaya koymuştur.

Katılımcıların empati düzeyi belirlenmesi için sportif başarı durumuna göre öğrenciler arasındaki farklılaşmayı ortaya çıkarmaya yönelik yaptığımız çalışmada,

sportif başarı durumlarına göre öğrenciler arasında empati düzeylerinde herhangi bir farkın olmadığı sonucuna varılmıştır.

Katılımcıların çok boyutlu sportmenlik yönelimi belirlenmesi için sportif başarı durumuna göre öğrenciler arasındaki farklılaşmayı ortaya çıkarmaya yönelik için yaptığımız çalışmada, sportif başarı durumlarına göre öğrenciler arasında sportmenlik düzeylerinde herhangi bir farkın olmadığı sonucuna varılmıştır. Çalışmamıza benzer şekilde yeteri kadar çalışma bulunmamaktadır. Farklı bir çalışmada, Çetinöz ve ark. (2020)'de yaptığı çalışmada lisans düzeyinde spor eğitimi alan ve almayan öğrenciler üzerinde araştırma yapmış ve Spor Bilimleri Fakültesinde eğitim alan öğrencilerin spor ile daha iç içe oluşu hem bu fakülteye girişte hem de üniversite hayatlarında da spor ile iç içe olduklarından dolayı başarı ihtiyacı duygusunun yüksek olması nedeniyle ve almış oldukları spor eğitiminin sportmenlik düzeyleri üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu söylemişlerdir.

Katılımcıların empati düzeyi belirlenmesi adına sporculuk sürecinde ceza alma durumlarına göre öğrenciler arasındaki farklılaşmayı belirlemek için yaptığımız çalışmada duygusal tepki ve sosyal beceriler alt boyutlarında ceza alma durumlarına göre öğrenciler arasında empati düzeylerinde farklılık olduğu sonucu bulunmuştur. Duygusal tepki ve sosyal beceriler alt boyutlarında ceza almayan öğrencilerin empati düzeylerinin ceza alan öğrencilerden yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmamıza benzer yeteri kadar çalışma bulunmamıştır.

Katılımcıların yaş ve haftalık spor yapma süreleri ile empati düzeyleri arasındaki ilişkiyi belirlemek için yaptığımız korelasyon analizi sonucunda yaş ve haftalık spor yapma süreleri ile empati düzeyi belirleme arasında anlamlı ilişki olmadığı sonucu ortaya koyulmuştur. Şentürk ve Bakanay (2021)' de lisans eğitimi alan öğrencilerin empatik eğilimlerinin yaş değişkenine göre bir farkın olup olmadığını ortaya çıkarmak adına yaptıkları çalışma sonucunda yaş değişkeninin empatik düzeyleri etkilemediği sonucuna ulaşmışlardır. Karademir ve Türkçapar (2017)' de yaptıkları çalışmada bu çalışmaya benzer şekilde üniversiteli öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin inceledikleri araştırmada, üniversitelilerin yaş değişkeninin empatik eğilim düzeylerini etkilemediği sonucuna varmışlardır. Yine bu çalışmaya örnek olarak, Mutlu ve ark. (2014)' de yaptıkları araştırmada sporcuların

empatik düzeyleri ile spor yaşları arasında ilişki olmadığı sonucuna varmışlardır. Dorak ve Vurgun (2006)'de yaptıkları araştırmada sporcuların empatik eğilim düzeylerinin spor yaşı değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı görülmektedir. Bir başka çalışmada ise bu çalışmalara göre farklı yönde sonuçlar ortaya çıkmıştır. Erkmen (2017) tarafından spor bilimleri fakültesinde öğrenim görmekte olan üniversiteli sporcu ile yapılan araştırmada spor yaşı değişkenine göre empatik düzeylerinin anlamlı bir şekilde farklılaştığı sonucuna ulaşılmıştır. Haftalık spor yapma sürelerine göre empati durumu göz önüne alındığında bizim çalışmamızdan farklı değişkenlerde örnekler olduğunu görüyoruz. Kalliopusta (1987) tarafından yapılan araştırmada sporcuların spor yapma süreleri arttıkça empati düzeylerinin de yükseldiğini belirtmiştir. Savaş (2018)'de yaptığı araştırmada, öğrencilerin sporla uğraşmaya başladıkları ilk yıllarına göre 7-9 yıldan sonra empatik düzeylerinde düşüş olduğunu ortaya çıkarmıştır. Erkmen (2007) 'de spor bilimleri fakültesi öğrencileri üzerine yaptığı çalışmada benzer bir sonuca ulaşmış, spor yapma süresi 11 yıl üzerinde olanların empatik düzeylerinde düşüş olduğunu ortaya koymuştur.

Katılımcıların yaş ve haftalık spor yapma süreleri ile çok boyutlu sportmenlik yönelimi alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yaptığımız korelasyon analizi sonucunda, yaş ve haftalık spor yapma süreleri ile çok boyutlu sportmenlik yönelimi alt boyutları arasında anlamlı ilişki olmadığı sonucu tespit edilmiştir. Çalışmalarımıza yönelik yeteri kadar benzer çalışmalar bulunamamıştır. Yalçın ve ark. (2020)'de yaptıkları araştırmada farklı yaş durumlarında sportmenlik yönelimlerinde farkın olmadığını ortaya koymuşlardır. Elik (2017)' de yaptıkları çalışmada, amatör futbolcuların sportmenlik düzeylerini yaş değişkenine göre incelediklerinde, kural ve yönetime saygı ile rakibe saygı alt boyutunda ve sportmenlik düzeylerinde anlamlı farklılık tespit etmişlerdir. Ulukan (2021) 'de yaptığı çalışmada katılımcıların spor yapma yıllarına göre yaptığı çalışmada rakibe saygı durumlarının 1 ve 2 yıl spor yapanlar lehine farkın olduğunu ortaya çıkarmıştır. Özsarı ve ark. (2018)' de yaptıkları çalışmada sporla uğraşma yılları daha az olan kişilerin sportmenlik düzeylerinin daha fazla süreyle spor yapan kişilere göre yüksek düzeyde olduğunu ortaya koymuşlardır.

Katılımcıların empati düzeyi belirleme ölçek alt boyutları ile çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçek alt boyutları arasındaki ilişkiyi belirlemek için yapılan korelasyon analizi sonucunda, anlamlılık düzeyinde iki ölçekteki alt boyutlar arasında anlamlı ilişki olduğu sonucu tespit edilmiştir. Öğrencilerin empati düzeylerinde artış olduğunda sportmenlik yönelimi düzeylerinde de artış olduğu gözlenmiştir. Çalışmamıza benzer bir çalışmada, Balçıkanlı ve Yıldırım (2011)'de yaptığı çalışmada empati düzeyleri yüksek olan futbolcuların sportmenlik yönelimlerinin de daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur.

5.1. ÖNERİLER

- Spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati düzeyleri ile sportmenlik becerileri arasındaki ilişkinin farklı değişkenler açısından incelenmesi başlıklı araştırmamızı 4 farklı üniversite ve 705 öğrenci üzerinde gerçekleştirdik. Bu çalışmamızda farklı değişkenler üzerinden spor bilimleri fakültesi öğrencilerinin empati ve sportmenlik düzeyleri üzerine araştırmalar yaptık.
- Empati üzerine yapılan çalışmaların neredeyse hepsinde veri toplama aracılığıyla ölçek kullanılarak yapılmıştır, bu çalışmaların daha etkili olması için çeşitlendirmek deneysel ve gözleme dayalı olarak da empati düzeyleri belirlenmeye çalışılması önerilebilir.
- Empati düzeyi belirleme araştırmalarında araştırma gruplarının genelde sporcu ve öğrenci grupları olduğu gözlemlenmiştir. Daha sonra yapılacak olan araştırmalarda çok daha çeşitli spor paydaşları üzerinde çalışılmalı ve bu çalışmaların karşılaştırılmalı yapılması önerilebilir.
- Empati düzeyi belirleme ölçeklerinin literatürde sınırlı olduğu gözlemlenmiştir. Empati düzeyini belirlemek için çok daha farklı ölçme araçlarının geliştirilmesi önerilebilir.
- Spor bilimlerinde okuyan öğrencilerin empatik düzeylerinin geliştirilmesinin sportmenlik düzeylerini de olumlu yönde etkilediğini çalışmamızda ortaya çıkardık. Öğrencilerin sportmenlik düzeylerini artırmak içinde empatik düzey,

sosyal beceri, rakibe ve kurallara saygı gibi öğrenciler için hem sporculuk hem de ileride meslek hayatlarını olumlu yönde etkileyecek alanlar üzerine üniversitelerde oluşturulacak eğitim programları önerilebilir.

KAYNAKLAR

- Akgün, R. and Çetin, H. 2018. Üniversite öğrencilerinin iletişim becerilerinin ve empati düzeylerinin belirlenmesi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7(3).
- Aksoy, R., Bakış, M. and Ünveren, M. 2018. *Spor Sosyolojisi*. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları.
- Alver, B. 2005. “Psikolojik Danışma ve Rehberlik Eğitimi Alan Öğrencilerin Empatik Beceri ve Karar Verme Stratejilerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi”. *Muğla Üniversitesi SBE Dergisi*, Bahar, 14, 21.
- Aracı, H. 1999. *Okullarda Beden Eğitim*. Ankara: Bağırğan Vakfı Yayınları.
- Arkonaç, O. 1999. *Psikiyatri Sözlüğü*. İstanbul, Nobel Tıp Kitabevleri.
- Arlı, D., Altunay, E. and Yalçinkaya, M. 2011. Öğretmen Adaylarında Duygusal Zekâ, Problem Çözme ve Akademik Başarı İlişkisi. *Akademik Bakış Dergisi*, (25).
- Arnold, P.J. 1984. “Three Approaches Toward An Understanding Of Sportsmanship”. *Journal Of The Philosophy Of Sport*, 10(1). 61-70.
- Arpacı, P. and Özmen, D. 2014. Hemşirelik öğrencilerinin özgecilik ve empatik eğilim düzeyleri ve aralarındaki ilişki. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 11(3): 5157.
- Arsınoğlu, C. 2012. Farklı Bölümlerde Öğrenim Gören Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Empatik Eğilim Düzeyleri ve Saldırganlık İlişkisinin İncelenmesi. Yayınlanmamış doktora tezi, Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Ayan, S. 2006. Şiddet ve Fanatizm. *Cü İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 7(2): 191-209.
- Aydoğmuş, B. 2022. Öğretmen adaylarının eleştirel düşünme ve empati kurma düzeylerine sporun etkisinin incelenmesi. Yüksek lisans tezi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Ana Bilim Dalı, Konya.
- Balçıkınlı, G.S. 2010. Çok boyutlu sportmenlik yönelimi ölçeğinin Türkçe uyarlaması: geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 15(1), 1-10.
- Balçıkınlı, G.S. and Yıldırım, İ. 2011. Profesyonel futbolcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri. *Spor metre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(2), 49-56.
- Barut, Y. 2004. “Ortaöğretim Kurumlarında Çalışan Öğretmenlerin Empatik Eğilim Düzeyleri ile Çatışma Eğilimi Düzeylerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi”. XIII. Ulusal Eğitim Bilimleri Kurultayı, Malatya.

- Baş, M. 2008. Spor Sponsorluğu ve Spor Federasyonlarının Sponsorluğa Bakışı Üzerine Bir Araştırma. Gazi University Journal of Economics ve Administrative Sciences, 10(3).
- Başaran Z, Erdoğan B.R., Körmükçü, Y. and Adalı, H. 2017. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin fair-play anlayışlarının incelenmesi. Beden Eğitimi ve Spor Araştırmaları Dergisi, 9(1): 36-43.
- Bekmezci, H., Yurttaş, Ç.B. and Özkan, H. 2015. Ebelik bölümü öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin belirlenmesi. Sağlık Bilimleri ve Meslekleri Dergisi, 2(1): 46-54.
- Beyaz, Ö. 2016. Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği Bölümünde Öğrenim Gören Öğretmen Adaylarının Empatik Eğilim ve Empatik Beceri Düzeylerinin İncelenmesi: Anadolu Üniversitesi Örneği. (Yüksek Lisans Tezi). Anadolu Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Eskişehir.
- Biçer, T. 2007. Sporda Duygu ve Akıl Yönetimi. İstanbul: Beyaz Yayınları.
- Bredemeier, B.L. and Shields, D.L. 2006. Sports and character development. Journal of Physical Activity and Health, 3(2), 255-256.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö.E., Karadeniz, Ş. and Demirel, F. 2016. Bilimsel araştırma yöntemleri. (20. Baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Cecchini, J., Montero, J., Alonso, A., Izquierdo, M. and Contreras, O. 2007. Effects Of Personal And Social Responsibility On Fair Play In Sports And Self-Control In School-Aged Youths. European Journal Of Sport Science, 7(4), 203-211.
- Çalayır, Ö., Yıldız, N., Yaldız, Ö. and Çoknaz, H. 2017. Hokey Müsabakalarına Katılan Sporcuların Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi. İstanbul Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 7(2), 27-37.
- Çavdar, G. 2019. Kadın Futbolcuların Sportmenlik Yönelimleri ve Sporda Ahlaktan Uzaklaşma Mekanizmalarının Farklı Değişkenlere Göre Değerlendirilmesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi, Trabzon: Trabzon Üniversitesi.
- Çetinöz, F., Tıraş, A. and Üstgörül, Y.E. 2020. Lisans Düzeyinde Spor Eğitimi Alan ve Almayan Örgün Üniversite Öğrencilerinin Sportmenlik İle Başarı İhtiyacı Güdüsü Davranışlarının İncelenmesi. Uluslararası Güncel Eğitim Araştırmaları Dergisi, 6(2), 457-472.
- Çetinöz, F., Yurtcu, E. and Üstgörül, Y.E. 2020. Üniversite Öğrencilerinin Sportmenlik Düzeylerinin İncelenmesi. İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 7(3), 1-13.
- Davis, M. 1983. "Measuring individual differences in empathy; Evidence for a multidimensional approach" Journal of Personality and Social Psychology (44, 113-126).
- Demirci, A. 2008. İlköğretimde Beden Eğitimi Dersi Etkinlikleri. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Demirtaş, H. and Dönmez, B. 2008. Ortaöğretimde Görev Yapan Öğretmenlerin Problem Çözme Becerilerine İlişkin Algıları. Malatya: İnönü Üniversitesi

- Eğitim Fakültesi Dergisi, 9(16), 177-198.
- Dever, A. 2010. Spor Sosyolojisi: Tarihsel ve Güncel Boyutlarıyla Spor ve Toplum. İstanbul: Başlık Yayın Grubu.
- Dixon, N. and Morgan, W. 2007. The Ethics Of Supporting Sports Teams. *Ethics İn Sport*, (Ed. 2), 441-449.
- Dorak, F. and Vurgun, N. 2006. Takım Sporları Açısından Empati ve Takım Birlikteliği İlişkisi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 4(2), 73-77.
- Duda, J.L., Olson, L K. and Templin, T.J.1991. "TheRelationship of Taskand Ego Orientation to Sportsmanship Attitudesand the Perceived Legitimacy of Injurious Acts". *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 62, 79-87.
- Ebrahim, R.M., Ghasem, M. and Majid, J.F. 2015. Factor analysis demographic related of sportsmanship in Professional and champion athletes. *Organizational Behavior Management İn Sport Studies*,2(5), 65-72.
- Eisenberg, N. and Mussen, P.H. 1997. The Roots of Prosocial Behavior in Children. (4th Ed.). Cambridge University Press, U.S.A.
- Elik, T. 2017. Güneydoğu anadolu bölgesi futbol takımlarında amatör olarak futbol oynayan sporcuların sportmenlik yönelimleri ve empatik eğilim düzeyleri. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Erdemli, A. 2008. Spor Yapan İnsan. İstanbul: E Yayınları.
- Erdemli, A. 1996. İnsan, Spor ve Olimpizm (1 Baskı,). İstanbul: Sarmal Yayınevi.
- Erkmen, G. 2007. Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Öğrenim Gören Öğrencilerin Empatik Eğilimlerinin Sporda Tercih Ettikleri Lider Davranışları ile Karşılaştırılması (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.
- Erkuş, A. and Yakupoğlu, S. 2000. Spor Ortamında Empati Ölçeği (SEM) Geliştirme Çalışması. VI. Spor Bilimleri Kongresi Kitabı.3-5 Kasım, s.139, Ankara.
- Ersoy, E. and Köşger, F. 2016. Empati: Tanımı ve Önemi/empathy: Definition and its importance. *Osmangazi tıp dergisi*, 38(2), 9-17.
- Erwin, P. 2000. Çocuklukta ve Ergenlikte Arkadaşlık, (Çeviren Osman Akınhay), Alfa Basım Yayım Dağıtım Ltd. Şti. İstanbul.
- García-Lopez, L.M. and Gutierrez, D. 2015. The Effects of a Sport Education Season on Empathy and Assertiveness. *Physical Education and Sport Pedagogy*, 20(1), 1-16.
- Genç, S.Z. and Kalafat, T. 2010. Öğretmen adaylarının empatik becerileri ile problem çözme becerileri. *Kuramsal Eğitimbilim Dergisi*, 3(2).
- Gencheva, N., Angelcheva, M., Marinov, T. and Ignatov, I. 2017. Assessment of sportsmanship in case of institutionalized adolescents, deprived of parental cares. *Journal of Health, Medicine and Nursing*,42,103-109.
- Gençtürk, G., Çolakoğlu, T. and Demirel, M. 2009. Elit Sporcularda Doping Bilgi Düzeyinin Ölçülmesine Yönelik Bir Araştırma Güreş Örneği. *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 213-221.

- Goldstein A.P. and Michaels G.Y. 1985. Empathy: Development, training, consequences. Hillsdale, NJ. Lawrence Erlbaum, Associates. Pub.
- Gülle, M. 2015. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin bölümlerine göre eleştirel düşünme ve empati kurma düzeylerinin incelenmesi (Doctoral dissertation, Sakarya Üniversitesi (Turkey).
- Güllü, S. 2018. Sporcuların Antrenör-Sporcu İlişkisi ile Sportmenlik Yönelimleri Üzerine Bir Araştırma. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 16(4), 190-204.
- Gürpınar, B. 2009. Basketbol ve Futbol Hakemlerinin Karşılaştıkları Sportmenlik Dışı Davranışlar ve Bu Davranışların Çeşitli Değişkenler Açısından İncelenmesi. Doktora Tezi, Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Gürpınar, B. and Kurşun, S. 2013. Basketbolcuların ve futbolcuların sportmenlik yönelimleri. Mediterranean Journal of Humanities, 3(1), 171-176.
- Gürpınar, G. and Kurşun, S. 2013. "Basketbolcuların ve Futbolcuların Sportmenlik Yönelimleri". Mediterranean Journal of Humanities. 3s(1): 171-176., Editör; Gökmen Ö., Efe Akademi Yayınları, 1. Baskı, s. 13.
- Gürpınar, B. 2014. Sporcu ortaokul ve lise öğrencilerinin spora ait değişkenler açısından ahlaki karar alma tutumları. Eğitim ve Bilim, 39(176).
- Güven, Ö. 1999. Türklerde Spor Kültürü. Geliştirilmiş (2. Baskı), Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları.
- Hoffman, M.L. 1988. Moral Development.
- [Httpen .wikipedia. orgwiki Empathy Empathy.](http://www.wikipedia.org/wiki/Empathy)
- [https://kemalsayar.com/insana-dair/empati-nedir.](https://kemalsayar.com/insana-dair/empati-nedir)
- İnal, A.N. 2003. Beden Eğitimi ve Spor Bilimi. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Jowett, S. and Wylleman, P. 2006. Interpersonal relationships in sport and exercise settings: Crossing the chasm. Psychology of sport and exercise, 2, 119-123.
- Kalaycı, Ş. 2010. SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri (Vol. 5, p. 359). Ankara, Turkey: Asil Yayın Dağıtım.
- Kalliopuska, M. 1992. Self-Esteem and Narcissism Among The Most and Least Empathetic Finnish Baseball Players. Perceptual and Motor Skills, 75(3), 945-946.
- Kalliopuska, M. 1987. Relation of Empathy and Self-Esteem to Active Participation in Finnish Baseball. Perceptual and Motor Skills, 65, 107-113.
- Karademir, T. and Türkçapar, Ü. 2017. Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin empatik eğilim düzeylerinin incelenmesi. Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi, 18(3), 232-245.
- Karademir, T., Türkçapar, Ü., Açak, M. and Eroğlu, H. 2018. Bireysel ve takım sporu ile uğraşan sporcularda hayal etme biçimlerinin incelenmesi. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 20 (3), 92-102. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/ataunibesyo/issue/39710/451327>.

- Karasar, N. 2020. Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler, Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık.
- Kat, H. 2009. Bireysel Sporcularla Takım Sporcularının Stres Düzeyleri ve Problem Çözme Becerilerinin Karşılaştırılması. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Kayseri.
- Kaya, B. and Çolakoğlu, Ö.M. 2015. Adaptation of empathy quotient (eq) scale. İnönü University Journal of The Faculty of Education, 16(1), 17-30.
- Kayısoğlu, N.B., Altinkök, M., Temel, C. and Yüksel, Y. 2015. Ortaokul Öğrencilerinin Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışlarının İncelenmesi Karabük İli Örneği. International Journal Of Social Sciences And Education Research, 1(3), 1045-1056.
- Keating, J.W. 2007. Sportsmanship As A Moral Category. İn: Ethics İn Sport. Human Kinetics 141-152.
- Keskin, S.C. 2007. Sosyal Bilgiler Derslerinde Empati Becerilerine Dayalı Öğretim Tekniklerin Kullanılması, Basılmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Kiraz, C. 2011. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Empatik Eğilimleri ile Narsistik 114 Kişilik Özellikleri. (Yüksek Lisans Tezi). Yeditepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Koç, Y. 2017. "Relationships Between The Physical Education Course Sportsmanship Behaviors With Tendency To Violence and Empathetic Ability (Note 1)". Journal Of Education and Learning. 6(3). 169-180.
- Koç, Y. 2013. Beden Eğitimi Dersi Sportmenlik Davranışı Ölçeği (Bedsdö) Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. Erzincan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 1, 96-114.
- Koç, Y. and Güllü, M. 2017. Research Into Sportspersonship Behavior Of High School Students İn Physical Education Course İn Terms Of Some Variables. Spormetre, 15(1), 19-30.
- Koç, Y. and Seçer, E. 2018. Spor Bilimleri Alanında Eğitim Gören Üniversite Öğrencilerinin Sportmenlik Davranışları ile Saygı Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi. Cbü Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi. 13(2). 247-259.
- Korkmaz, N. 2001. Uludağ Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Öğrencilerinin Empatik Becerilerinin Cinsiyete Göre Karşılaştırılması. II. Uluslararası Spor Psikolojisi Sempozyumu, s.18, İzmir.
- Kumanlı, A. 1996. Ortopedik Özürlülerde Empatik Eğilim ve Çatışma Eğilimi. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Lawrence, E.J., Shaw, P., Baker, D., Baron Cohen, S. and David, A.S. 2004. Measuring empathy: reliability and validity of the empathy quotient. Psychological Medicine, 34(5), 911-919.

- Lee, M.J., Whitehead, J. and Ntoumanis, N. 2007. "Development of the Attitude to Moral Decision Making in Youth Sport Questionnaire (AMDYSQ)", *Psychology of Sport and Exercise*, cilt 8, sayı 3, ss. 369-392.
- Lee, M., Whitehead, J. and Ntoumanis, N. 2016. Altyapı Sporlarında Ahlâki Karar Alma Tutumları Ölçeğinin Geliştirilmesi. Whitehead J, Telfer H, Lambert J, (Eds.), *Altyapı Sporlarında ve Beden Eğitiminde Değerler İçinde* (166-177) (B. Gürpınar, Çev.). Nobel Akademik Yayıncılık, Ankara.
- Loland, S. 2013. *Fair Play In Sport: A Moral Norm System*. Routledge.
- Lorimer, R. 2012. The Development of Empathic Accuracy in Sports Coaches. *Journal of Sport Psychology in Action*, 2013, vol. 4 (1). doi, 10(21520704.), 706696.
- Madden, P. 2015. "Welfare Economics Of "Financial Fair Play" In A Sports League With Benefactor Owners". *Journal Of Sports Economics*, 16(2), 159-184.
- MEB. 2018. Ortaöğretim Beden Eğitimi ve Spor Dersi Öğretim Programı (9, 10, 11 Ve 12. Sınıflar). Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Genel Müdürlüğü. <https://mufredat.meb.gov.tr>. Erişim Tarihi: 16.12.2023.
- Mutlu, T.O., Şentürk, H.E. and Zorba, E. 2014. Üniversite öğrencisi tenisçilerde empatik eğilim ve iletişim becerisi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 2(Special Issue 1), 129-137.
- Özbey, S. and Güzel, P. 2009. Uzun Dönemli Olimpik Eğitim Programlarının İncelenmesi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 20(4), 117-131.
- Özsarı, A., Demirel, H., Altın, M., Yalçın, Y.G. and Demir, H. 2018. Kadın basketbolcuların spormenlik yönelimleri. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 1(2), 66-71.
- Pala, A. 2008. Öğretmen adaylarının empati kurma düzeyleri üzerine bir araştırma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 23(23), 13-23.
- Pehlivan, Z. and Konukman, F. 2004. Fair Play Kavramının Geliştirilmesinde Okul Sporunun Yeri ve Önemi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 2(2): 49-53.
- Pepe, K., Kara, A., Özkurt, R. and Dalaman, O. 2019. Aktif spor yapan amatör sporcuların spor ortamında (sportmen) davranışlarının incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5 (2): 497-506
- Polat, M. 2016. Erzurum ilinde liselerde görev yapan öğretmenlerin empatik eğilim düzeylerinin spor ve farklı değişkenler açısından incelenmesi (Master's thesis, Sosyal Bilimler Enstitüsü).
- Potter, S. 1947. *The Theory And Practice Of Gamesmanship*, Penguin Books.
- Ramazanoğlu, F., Karahüseyinoğlu, M.F., Demirel, E.T., Ramazanoğlu, M. O. and Altungül, O. 2005. Sporun Toplumsal Boyutlarının Değerlendirilmesi. *Fırat Üniversitesi Doğu Araştırmaları Dergisi*, 3(3), 153-157.

- Reddiford, G. 1998. Ethics And Sport. E and Fn Spon (In M. J. Mcnamee ve Sj Parry (Eds.).
- Robinson, T. 2009. Sportmanship in Youth Athletics. Library of Congress Cataloging in Publication Data. United State. 13-19.
- Salem, R. 1982. "Community Dispute Resolution Through Outside Intervention," Peace ve Change Journal VIII, no. 2/3.
- Salici, O. and Çimen, A.G.M. 2021. Sporda amatörlük ve profesyonellik. Beden eğitimi ve spor bilimi, 53-73.
- Salvucci, S., Walter, E., Conley, V., Fink, S. and Saba, M. 1997. Measurement error studies at the national center for education statistics. U. S. Department of Education.
- Savaş, B.Ç. 2018. İnönü Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin iletişim becerileri ve empati düzeylerinin incelenmesi (Master'sthesis, İnönü Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü).
- Sezen Balçıklanlı. G. and Yıldırım, İ. 2011. Profesyonel Futbolcuların Sportmenlik Yönelimleri ve Empatik Eğilim Düzeyleri. Spormetre Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi, 9 (2).
- Solak, N. 2011. Spor Yapan Ve Yapmayan Ortaöğretim Öğrencilerinin Saldırganlık Düzeyleri İle Empatik Eğilim Düzeyleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi (Çorum İli Örneği), Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Staub, E. 1990. Moral exclusion, personal goal theory, and extreme destructiveness. Journal of Social Issues, 46(1), 47-64.
- Stornes, T. and Bru, E. 2002. "Sportspersonship And Perceptions Of Leadership: An Investigation Of Adolescent Handball Players' Perceptions Of Sportspersonship And Associations With Perceived Leadership". European Journal Of Sport Science. 2(6). 1-15.
- Stornes, T. and Ommundsen, Y. 2004. Achievement goals, motivational climate and sportspersonship: a study of young handball players. Scandinavian Journal of Educational Research, 48(2), 205-221.
- Şahan, H. 2007. Üniversite Öğrencilerinin Sosyalleşme Sürecinde Spor Aktivitelerinin Rolü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya, 2007.
- Şahin, N. 2012. Elit düzeyde takım sporu ve bireysel spor yapan iki grubun iletişim becerilerinin karşılaştırılması. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 10(1), 13-16.
- Şentürk, İ. and Bakanay, Ç.D. 2021. Okul öncesi öğretmen adaylarının empati yönelimleri ile öz-yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. International Primary Education Research Journal, 5 (2), 112-125. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/en/pub/iperj/issue/64344/882025>.

- Tamminen, K.A., Palmateer, T.M., Denton, M., Sabiston, C., Crocker, P.R., Eys, M. and Smith, B. 2016. Exploring emotions as social phenomena among Canadian varsity athletes. *Psychology of sport and exercise*, 27, 28-38.
- Tarakçıoğlu, S. and Doğan, B. 2013. “Spor Etiği Bağlamında Gen Dopingi”. *Spor Bilimleri Dergisi*, 24(1), 45-54.
- TDK. 2023. Erişim Adresi: <https://sozluk.gov.tr/> Erişim Tarihi: 16.12.2023.
- Tel, M. 2014. Türk Toplum Yaşantısında Fair Play. *International Journal Of Science Culture And Sport*, 1, 694–704.
- Tozoğlu, E. and Dursun, M. 2020. Spor bilimlerinde bilimsel araştırma süreci, Editör; Gökmen, Ö. *Spor ve Bilim*, İstanbul: Efe Akademi Yayınevi. S.7-23.
- Tsai, E. and Fung, L. 2005. “Sports personship in Youth Basketball and Volleyball Players”. *Athletic Insight: The Online Journal of Sport Psychology*, 7 (2), 37-46. Kaynak: <http://www.Athleticinsight.com/Vol7Iss2/Sportspersonship.htm>.
- Tucker, L.W. and Parks, J.B. 2001. “Effects of Gender and Sport Type on Intercollegiate Athletes' Perceptions of the Legitimacy of Aggressive Behaviors in Sport”. *Sociology of Sport Journal*, 18 (4), 403-413.
- Ulukan, M. 2021. Farklı dövüş sporu yapan öğrencilerin sportmenlik yönelim düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Spor Eğitim Dergisi*, 5(1), 52-62.
- Vallerand, R.J., Briere, N.M., Blanchard, C. and Provencher, P. 1997. Development and Validation of the Multidimensional Sportspersonship Orientations Scale. *Journal of Sport ve Exercise Psychology*, 19(2), 197-206.
- Yalçın, Y.G., Tolga, T.E.K. and Çetin, M.Ç. 2020. Amatör olarak spor yapan üniversite öğrencilerinin sportmenlik yönelimlerinin incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 3(1), 29-34.
- Yetim, A. 2006. *Sosyoloji ve Spor*. İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Yıldıran, İ. 2004. Fair Play: Kapsamı, Türkiye’deki Görünümü ve Geliştirme Perspektifleri. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 9(4), 3-16.
- Yıldıran, İ. 2005. Fair Play Eğitiminde Beden Eğitiminin Rolü. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 3–1.
- Yiğiter, K., Kolayış, H., Yenigün, Ö. and Taşkiran, Y. 2011. Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulunda Okuyan Öğrencilerin Empatik Becerilerinin Belirlenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 8(2), 936-945.
- Yoncalık, O. and Gündoğdu, C. 2007. “Sporda Ahlaki Bir Sorun Olarak Doping”. *Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları*. 128-134.

EKLER

Ek 1. Etik Kurul Kararı

T.C.
ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Spor Bilimleri Fakültesi Dekanlığı

Sayı : E-70400699-000-2300198489
Konu : Etik Kurul Kararı

03.07.2023

DAĞITIM YERLERİNE

Fakültemiz Etik Kurulunun 20.06.2023 tarihli oturumunda alınan E-70400699-050.02.04-2300191246 sayılı, 2023/6 Fakülte Etik Kurulu Kararları konulu belgede yer alan karar metni aşağıya çıkarılmıştır.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim.

Karar 93: Ağrı İbrahim Çeçen Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Beden Eğitimi ve Spor Eğitimi Bilim Dalı tezli yüksek lisans programı öğrencisi Kadir KAYA'nın "Spor Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Empati Düzeyleri ile Sportmenlik Becerileri Arasındaki İlişkinin Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi" başlıklı çalışma isteği ile ilgili yazısı ve ekleri incelendi.

Yapılan görüşmelerden sonra; adı geçen araştırma çalışmasının yürütülmesinin, etik kurallarına uygun olduğuna, oy birliği ile karar verildi.

Prof.Dr. Necip Fazıl KİSHALI
Alt Kurul Başkanı

Ek 2. Anket Formu

ANKET

Çalışmanın amacı; Spor bilimleri fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin empati düzeyleri ile sportmenlik becerileri arasındaki ilişkinin spor ve diğer değişkenler açısından incelenmesi ve literatüre gerekli katkının sağlanmasıdır. Katılımınız için teşekkür ederiz.

Doç.Dr. Öner GÜLBAHÇE

1. Cinsiyetiniz? ☐ Kadın ☐ Erkek
2. Yaşınız?
3. Aile Yapınız? ☐ Çekirdek ☐ Geniş ☐ Parçalanmış
- Fakülte Bölümünüz?
4. ☐ Öğretmenlik ☐ Antrenörlük
☐ Rekreasyon ☐ Yöneticilik
5. Yapmakta Olduğunuz Spor Türünüz? ☐ Bireysel ☐ Takım ☐ Her İkisinde
6. Haftalık Spor Yapma Süreniz?
7. Elde Ettiğiniz En İyi Sportif Başarınız
Ulusal veya Uluslararası?
- Sporculuk Sürecinizde Herhangi Bir
8. Ceza Aldınız mı? ☐ Evet ☐ Hayır

2. Empati Düzeyi Belirleme Ölçeği

Aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyarak katılma derecenizi, her bir ifadenin karşısında yer alan derecelendirme seçeneklerinden uygun olanını (X) işareti koyarak belirtiniz. Lütfen hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız.	Kesinlikle Katılmıyorum	Kısmen Katılmıyorum	Kararsızım	Kısmen Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Birisi, benimle sohbet etmek isterse rahatlıkla sohbe başlarım.	1	2	3	4	5
2. Diğer insanlarla ilgilenmekten gerçekten keyif alırım.	1	2	3	4	5
3. Sosyal bir ortamda, ne yapacağımı bulmakta zorlanırım.	1	2	3	4	5
4. Bir grup içerisinde tuhaf ya da rahatsız hisseden birisini anında fark ederim.	1	2	3	4	5
5. Diğer insanlar, onların duygularını ve ne düşündüklerini anlama konusunda iyi olduğumu söylerler.	1	2	3	4	5
6. Haber programlarında acı çeken insanları görürsem üzülürüm.	1	2	3	4	5
7. Çok anlayışlı biri olduğumu söyledikleri için arkadaşlarım genellikle bana sorunlarından bahseder.	1	2	3	4	5
8. Birinin benim ortamda bulunmamdan rahatsız olduğunu, karşımdaki söylemese dahi hissedebilirim.	1	2	3	4	5
9. Başkasının nasıl hissettiğine hızlıca dikkatimi verebilirim.	1	2	3	4	5
10. Başka birisinin ne hakkında konuşmak istediğini kolaylıkla kavrarım.	1	2	3	4	5
11. Birinin gerçek duygularını gizlediğini söyleyebilirim.	1	2	3	4	5
12. Birinin ne yapacağını önceden kestirmekte iyiyimdir.	1	2	3	4	5
13. Sosyal ortamları, kafa karıştırıcı bulmam.	1	2	3	4	5

3. Çok Boyutlu Sportmenlik Yönelimi Ölçeği

Aşağıdaki ifadeleri dikkatlice okuyarak katılma derecenizi, her bir ifadenin karşısında yer alan derecelendirme seçeneklerinden uygun olanını (X) işareti koyarak belirtiniz. Lütfen hiçbir ifadeyi boş bırakmayınız.	Kesinlikle katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1. Maçı kaybetsem de rakibimi tebrik ederim.	1	2	3	4	5
2. Bir yenilgiden sonra rakip takım antrenörü ile tokalaşırım.	1	2	3	4	5
3. Bir yarışmadan sonra rakibimi iyi performansından dolayı kutlarım.	1	2	3	4	5
4. Galip geldiğimde bile, kaybeden rakibimin gayretini takdir ederim.	1	2	3	4	5
5. Kazansam da kaybetsem de rakibimle tokalaşırım.	1	2	3	4	5
6. Hakem kararlarına uyarım.	1	2	3	4	5
7. Oyun kurallarına saygı duyar ve uyarım.	1	2	3	4	5
8. Yaptığım sporun tüm kurallarına mutlaka uyarım.	1	2	3	4	5
9. Hatalı karar verdiğinde bile hakeme saygımı kaybetmem.	1	2	3	4	5
10. Hakemler dışında, resmi maç/saha görevlilerinin uyarılarını da dinlerim.	1	2	3	4	5
11. Kaybedeceğimden emin olsam bile maçta elimden gelen çabayı gösteririm.	1	2	3	4	5
12. Maçta çok hata yapsam bile mücadeleyi bırakmam.	1	2	3	4	5
13. Eksikliklerimi gidermek için neler yapacağımı düşünürüm.	1	2	3	4	5
14. Tüm antrenmanlara katılmak benim için önemlidir	1	2	3	4	5
15. Antrenmanlarda elimden gelen her şeyi yaparım.	1	2	3	4	5
16. Yere düşen rakibimin kalkmasına yardım için elimi uzatırım.	1	2	3	4	5
17. Eğer elimden gelirse, haksız bir şekilde oyundan atılmak üzere olan rakibimin oyunda kalması için hakemle konuşurum.	1	2	3	4	5
18. Rakibim sakatlandığında, yardım alabilmesi için hakemden oyunu durdurmasını isterim.	1	2	3	4	5
19. Rakibim haksız yere cezalandırılırsa bu durumu düzeltmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
20. Rakibim spor malzemelerini unutmuşsa yedeklerimi ona ödünç veririm.	1	2	3	4	5

Anketimiz Bitmiştir. Katılımınız İçin Teşekkür Ederiz.

ÖZGEÇMİŞ

1997-2000	Yeni Yüzyıl Lisesi	Öğrenci
2000-2003	Yeni Yüzyıl Lisesi	Öğrenci
2003-2006	Yeni Yüzyıl Lisesi	Öğrenci
2006-2009	Yeni Yüzyıl Lisesi	Öğrenci
2009-2012	Yeni Yüzyıl Lisesi	Öğrenci
2012-2015	Yeni Yüzyıl Lisesi	Öğrenci
2015-2018	Yeni Yüzyıl Lisesi	Öğrenci
2018-2021	Yeni Yüzyıl Lisesi	Öğrenci
2021-2024	Yeni Yüzyıl Lisesi	Öğrenci
2024-2027	Yeni Yüzyıl Lisesi	Öğrenci

